

3 ม.ค. 2548
2 ม.ค. 2548
1 ม.ค. 2548

ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล

บทคัดย่อ

ของ

นายสิทธิชัย จันทานนท์

- 2 ค.ศ. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2548

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

สิทธิชัย จันทานนท์. (2548). ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสงศักดิ์.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ใน 4 ด้าน ได้แก่ เตรียมการสอน
ทั้งเนื้อหาและวิธีการ ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้
เอื้อกับผู้เรียน และ วัดผลประเมินผลตามสภาพจริง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่
ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ปีการศึกษา 2547 จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้
ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ
เท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความ
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว
(One-Way ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's test)

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้าน
การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน
และด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ครูมีการปฏิบัติทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จำแนกตามกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ที่สอน ประสบการณ์ในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอน พบว่า

2.1 ครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่า ครูกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ด้านการเตรียมการ
สอนทั้งเนื้อหาและวิธีการมากกว่าครูกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมและในรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่ทำการสอนในช่วงชั้นต่างกันมีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

A STUDY OF INSTRUCTIONAL CONDITIONS FOLLOWING
BASIC EDUCATION CURRICULUM OF 2001 AT SAINT MICHAEL SCHOOL

AN ABSTRACT
BY
MR. SITTHICHAJ CHANTHANON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2005

Sitthichai Chanthanon. (2005). *A study of Instructional Conditions following Basic Education Curriculum of 2001 at St Michael School*. Master's Project. M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst. Prof. Dr. Thasana Swaengsakdi.

This study aimed to investigate instructional conditions following Basic Education curriculum 2004 B.E. at Saint Michael School in 4 aspects, i.e. content and teaching method preparation, variety of media and learning sources utilization, activity and events support for learners, and authentic assessment and evaluation. The samples consisted of 70 teachers of Saint Michael School in the 2004 B.E academic year. A 5 point rating-scale questionnaire having a Cronbach alpha of .94 was administered. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, One-Way ANOVA, and Scheffé's test.

The results revealed as follows.

1. The instructional conditions following Basic Education curriculum 2004 B.E. at Saint Michael School as a whole and in all 4 aspects were perceived by the teachers at a high level of practice.

2. The comparisons of instructional conditions following Basic Education curriculum 2004 B.E. as perceived by the teachers classified by subject areas teaching, teaching experience, and class level were as follows.

- 2.1 The instructional conditions as a whole was not perceived differently by the teachers with different subject areas teaching. When compared each aspect, the teachers in foreign language subject area perceived the content and teaching method preparation at a significantly higher practice level than those in science subject area at .05 level.

- 2.2 The instructional conditions following Basic Education curriculum 2004 B.E. as a whole and in all 4 aspects were not perceived differently by the teachers with different teaching experience.

- 2.3 The instructional conditions as a whole and in all 4 aspects were not perceived differently by the teachers with different class level.

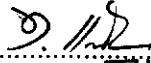
ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล

สารนิพนธ์
ของ
นายสิทธิชัย จันทานนท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

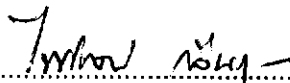
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

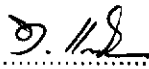
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศวรงค์ศักดิ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

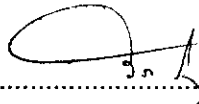
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการสอบ

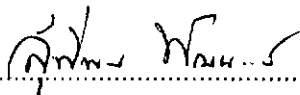
ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศวรงค์ศักดิ์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

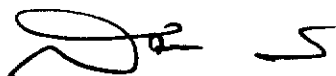
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 19 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ โดยกรุณาให้แนวคิดและแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ช่วยเหลือแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆตลอดจนติดตามความก้าวหน้าในการจัดทำสารนิพนธ์นี้อย่างต่อเนื่องจนเสร็จสมบูรณ์ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ กรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้และข้อคิดในการปรับปรุงสารนิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพาณิชย์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ และคณาจารย์ทุกท่านของภาควิชาการบริหารการศึกษาที่ให้ความเมตตา ความรู้ และแนวทางในการจัดทำสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รังสี เกษมสุข และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตร อัครสวัสดิ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ เซอร์ลูเชีย-อานน์ กิจเจริญ ผู้จัดการและครูใหญ่ เพื่อนครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ที่ให้กำลังใจและชี้แนะแนวทางการศึกษา ขอขอบพระคุณพี่ๆ เพื่อนๆ ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่น 15 ภาคพิเศษที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณพี่เชิดชาติ พุกพูน พี่จงดล พุกพูน ที่คอยช่วยเหลือด้านการค้นคว้าพร้อมทั้งให้กำลังใจที่ดีเสมอมา พร้อมทั้งขอขอบคุณอาจารย์ประพจน์ แยมทิม ที่คอยให้กำลังใจและแนะแนวทางการศึกษาค้นคว้าในการทำวิจัย

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมให้ความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ลลิตชัย จันทานนท์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
	ความสำคัญของการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	5
	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
	สมมุติฐานของการวิจัย	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล	11
	สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล	14
	การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา	16
	แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	21
	หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	24
	การจัดการเรียนรู้ใน 4 ด้าน	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
	งานวิจัยในประเทศ	55
	งานวิจัยในต่างประเทศ	58
3	วิธีดำเนินการวิจัย	61
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	61
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	62
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	63
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	64
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	84
ความมุ่งหมายของการวิจัย	84
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	84
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	85
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
อภิปรายผล	86
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	100
ประวัติย่อผู้วิจัย	113

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
2	จำนวนและร้อยละของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ 2 ประสิทธิภาพในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอน	67
3	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล โดยรวมและรายด้าน	69
4	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ	70
5	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	72
6	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน	74
7	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง	76
8	เปรียบเทียบภาพรวม สภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จำแนกตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่สอน ประสิทธิภาพในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอน	78
9	เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลโดยรวมและรายด้าน จำแนก ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน	79
10	เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านการเตรียม การสอนทั้ง เนื้อหาและวิธีการเป็นรายคู่ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน	81

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11 เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลโดยรวมและรายด้าน จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน	82
12 เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลโดยรวมและรายด้าน จำแนก ตามช่วงชั้นที่ทำการสอน	83

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนามนุษย์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมให้เป็นผู้เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ ความคิด ทักษะความสามารถในด้านต่างๆ ตลอดจนพฤติกรรมที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติที่พึงประสงค์ของสังคม ดังปรากฏในความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึก ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและของประเทศชาติ รู้จักตนเอง และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 5 – 6) ในขณะเดียวกันยังมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม รวมทั้งสร้างทุนทางปัญญาแก่ประเทศ แต่สังคมไทยยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเท่าที่ควร (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. 2541: 123)

นอกจากนี้การศึกษายังเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้า และแก้ไข ปัญหาของสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในปัจจุบันสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้านตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองอย่างรวดเร็ว และไม่หยุดยั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544: 6) ดังนั้นคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญ และหมายถึง การจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540 – 2544) ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน และคุณภาพของคน โดยเล็งเห็นว่า คนเป็นทั้งเหตุปัจจัย และผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยจะต้องเข้าสู่ภาวะของกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง การศึกษาจึงมีความสำคัญในการสร้างชาติ (สุริย์ มุสิกะ. 2542: 1) เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ได้เต็มตามศักยภาพดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระปิยมหาราช ว่า “การเล่าเรียนในบ้านเมืองเราจะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุตสาหะจัดขึ้นให้เจริญจงได้” และ พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราชว่า “ประเทศชาติของเราจะเจริญ หรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน แต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า” (รุ่ง แก้วแดง. 2543: 39) กล่าวคือ

การพัฒนาประเทศจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ การพัฒนาที่ดีเด็กจะต้องได้รับการเลี้ยงดู ตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี เพราะเป็นวัยที่กำลังมีพัฒนาการสูง ถ้าได้รับการพัฒนาที่ดีจะทำให้เด็กได้เกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ โดยมุ่งเน้นให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529: 51)

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 1) ซึ่งจากการใช้หลักสูตรที่ผ่านมาพบว่า มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ได้ทันการณ์ในเรื่องที่สำคัญคือ การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น การจัดหลักสูตรและการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยียังไม่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีในภูมิภาค จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้คนไทยมีทักษะกระบวนการ และเจตคติที่ดีทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ การนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิดสร้างวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร และการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคนวัตกรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพไม่เก็บค่าใช้จ่าย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 1 – 2)

กระบวนการทางการศึกษามีพื้นฐานที่สำคัญ 3 องค์ประกอบคือ จุดมุ่งหมายการศึกษา ประสพการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล ถ้ามุ่งพิจารณาเฉพาะระบบการเรียนการสอนก็ย่อมอธิบายได้เช่นเดียวกับกระบวนการทางการศึกษา คือ มีองค์ประกอบสำคัญ คือจุดประสงค์ การเรียนการสอน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล การจัดการเรียนรู้ ถ้าองค์ประกอบใด ขาดความสมดุลย์กับองค์ประกอบอื่นย่อมทำให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ (ส. วาสนา ประมวลพจนานุกรม. 2540: 12)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 26 ระบุไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากการพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่กันไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 13) เราไม่สามารถแยกการสอน การเรียนรู้ และการประเมินผลออกจากกันได้เลย ครูผู้ซึ่งมีหน้าที่จัดการเรียนรู้ ต้องดำเนินการให้การสอน การเรียน และการประเมินผลดำเนินไปด้วยกันอย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กันและกัน (Interrelated) โดยทั้งหมดเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน (Puckell; & Black. 1994) ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา การศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือในการกำกับติดตามกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ข้อมูล ที่ได้จากการวัดผลที่ถูกต้องเที่ยงตรงมีความเชื่อมั่นได้สามารถใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับสำหรับ การติดตามกำกับดูแลความก้าวหน้าของผู้เรียน และปรับปรุงแนวทางการจัด กิจกรรมการจัด การเรียนรู้ของผู้สอนให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม และพื้นฐานของผู้เรียน เป็นเครื่องมือผลักดันหรือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ และ ส่งเสริมการวิจัย ในชั้นเรียนการวัดผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันการสอนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ เนื่องจากรูปแบบวิธีการวัดผลมีอิทธิพลโน้มน้าวให้การเรียนการสอนต้องปรับตาม ให้สอดคล้องกันโดยอัตโนมัติ ดังนั้นถ้าต้องการปรับการเรียนการสอนให้เป็นไปในทิศทางใด ก็ต้องการปรับการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปในทิศทางใด ก็ออกแบบการวัดผลที่ส่งผลให้เป็นไปในทิศทางนั้น ก็สามารถผลักดันให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามที่ต้องการได้ เช่น ถ้าออกแบบการวัด โดยมุ่งประเมินการคิดแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ก็จะนำไปสู่การเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อน นอกจากนี้ ผลการประเมินจะทำให้ค้นพบความจริงว่า ผู้เรียนบางส่วน ยังไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องหาวิธีการหรือสื่อการเรียนรู้ใหม่ๆ จึงเรียกว่านวัตกรรมทางการศึกษาไปทดลองใช้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นแนวทางสำคัญในการทดลอง ตรวจสอบว่าปัญหาของผู้เรียนได้รับการแก้ไขแล้วหรือยัง เป็นเครื่องมือนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน การประเมินผลในขณะที่กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินอยู่จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสามารถและการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการค้นพบความรู้ใหม่ พบแนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเองหรือจากการแนะนำช่วยเหลือจากผู้อื่น การประเมินผลในระดับมหภาค ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ ระดับเขต หรือระดับจังหวัด

ระดับสถานศึกษา เช่น การประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรทั้งระบบ ผลจากการประเมินสามารถนำมากำหนด ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ (กรมสามัญศึกษา. 2543: 4 – 5)

โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล เป็นโรงเรียนสังกัดฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพ ที่จัดการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเป็นโรงเรียนเครือข่ายที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเริ่มใช้ในปีการศึกษา 2545 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4

จากการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในปีการศึกษา 2546 พบว่า โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนดไว้ คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย กลุ่มสาระภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะศึกษา และการงานอาชีพและเทคโนโลยี จากฐานคะแนนเต็ม 100 คะแนนเท่ากัน ได้คะแนนเฉลี่ย 24.00 , 24.25 , 25.07 , 30.23 , 26.09 , 53.76 , 43.22 และ 30.79 ตามลำดับ (เอกสารสรุปรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. 2546: 2 – 13) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการประเมินดังกล่าว พบว่า เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญ จำเป็นเร่งด่วน ซึ่งคณะผู้บริหาร ครู ได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของประเด็นปัญหานี้ ทั้งนี้เพราะจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น ศรัทธา ตลอดจนการตัดสินใจของผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล

โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม หลังจากที่ได้มีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โรงเรียนมีความมุ่งหมายเพื่อที่จะทราบว่าการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมามีสภาพเป็นอย่างไร เพราะสภาพการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะชี้วัดได้ว่า สถานภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล เป็นไปในลักษณะใด ประกอบกับผู้วิจัยในฐานะที่เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ซึ่งมีหน้าที่ดูแล รับผิดชอบบริหารงานทางด้านการจัดการเรียนรู้ จึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุดแก่ นักเรียน ผู้ปกครอง และโรงเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา และวิธีการ ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อแก่ผู้เรียน และด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา และวิธีการ ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อแก่ผู้เรียน และด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงตามความคิดเห็นของครู จำแนกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ประสิทธิภาพในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอนของครู

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความสำคัญดังนี้

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสม ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อแก่ผู้เรียน และด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง
2. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของเนื้อหาประชากร กลุ่มตัวอย่างและตัวแปรดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

- 1.1 เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสม
- 1.2 ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 1.3 จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน
- 1.4 วัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 85 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในปีการศึกษา 2547 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1967: 886) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มสาระเป็นชั้น (Strata) ในการแบ่งและทำการสุ่มครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ใช้การสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 70 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ใช้ตัวแปรในการศึกษาดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน 8 กลุ่มสาระ แบ่งออกเป็น

3.1.1.1 ภาษาไทย

3.1.1.2 ภาษาต่างประเทศ

3.1.1.3 คณิตศาสตร์

3.1.1.4 วิทยาศาสตร์

3.1.1.5 สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม

3.1.1.6 ศิลปะ

3.1.1.7 การงานอาชีพ และเทคโนโลยี

3.1.1.8 สุขศึกษา และพลศึกษา

3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งออกเป็น

3.1.2.1 ตั้งแต่ 1 – 10 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 11 – 20 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 20 ปี

3.1.3 ช่วงชั้นที่ทำการสอน แบ่งออกเป็น

3.1.3.1 ช่วงชั้นที่ 1

3.1.3.2 ช่วงชั้นที่ 2

3.1.3.3 ช่วงชั้นที่ 3

3.1.3.4 ช่วงชั้นที่ 4

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วย

- 3.2.1 เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
- 3.2.2 ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 3.2.3 จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน
- 3.2.4 วัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นที่เข้าใจตรงกัน และชัดเจนจึงได้นิยามคำหรือข้อความดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หมายถึง หลักสูตรแกนกลางของประเทศซึ่งเป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1 – 4
2. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน และวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้
 - 2.1 เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ หมายถึง ครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ต้องศึกษาและวิเคราะห์ ตลอดจนพิจารณาเกี่ยวกับการวางแผนการสอนก่อนการเข้าสอนของครูให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนสอดคล้อง และครอบคลุมหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันให้เหมาะสมกับผู้เรียน และเวลาเรียนรวมทั้งกำหนดผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งด้านทักษะความรู้ เจตคติ ครูจะต้องมีภาระหนักในการเตรียมตัวเองด้วยการศึกษาค้นคว้า อ่านและทดลองปฏิบัติมาก ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน
 - 2.2 ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย หมายถึง การที่ครูได้ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนมาช่วยในการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตจัดการและใช้สื่อที่หลากหลายเพราะสื่อและแหล่งเรียนรู้เป็นตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เป็นสิ่งช่วยอธิบายเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาสาระ ตลอดจนกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียน
 - 2.3 จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน หมายถึง การที่ครูได้จัดกิจกรรมและสภาพการณ์ ตลอดจนบรรยากาศในการเรียนการสอน ให้เอื้อกับผู้เรียน เป็นการทำให้การเรียนการสอนมีความหมายมากยิ่งขึ้น ครูควรพิจารณาการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและจัดสภาพการณ์ ตลอดจนบรรยากาศการกระตุ้นเร้า เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกในกิจกรรมการเรียน การซักถาม การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติจากการลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2.4 วัดผลประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง การที่ครูได้ออกแบบเครื่องมือในการวัดผลการเรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ โดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ของผู้เรียนแล้วนำผลจากการวัดไปตัดสินคุณค่า ของระดับความสามารถ เพื่อนำผลไปพัฒนา ผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

3. ครู หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในช่วงชั้นที่ 1 – 4 โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน หมายถึง ครูที่มีหน้าที่สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ได้รับมอบหมาย จากผู้บริหารสถานศึกษา ให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ประเทศ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา

5. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่การสอนที่ โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล โดยจำแนกดังนี้ 1 – 10 ปี, 11 – 20 ปี, มากกว่า 20 ปี

6. ช่วงชั้นที่ทำการสอน หมายถึง ช่วงชั้นที่ 1-4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำแนกเป็น

6.1 ช่วงชั้นที่ 1 หมายถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

6.2 ช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

6.3 ช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

6.4 ช่วงชั้นที่ 4 หมายถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนรู้เป็นบทบาทและหน้าที่หลักของครูผู้สอนไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษา ในระดับใดก็ตาม ปรียาพร วงศ์อนันต์โรจน์ (2546: 54) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบย่อยที่ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการ ได้แก่ การเรียนการสอน การจัดทำเอกสาร ประกอบการสอน การจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน และการประเมินผลการสอน ในขณะเดียวกัน กรมวิชาการ (2544: 40) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูเกี่ยวกับการจัด การเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้ วางแผนการสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดเปิดโอกาส ผู้เรียน ปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระ และมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้

ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และจัดทำแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิตศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ฯลฯ จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียน และศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำทนายให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมจัด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ จากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ ในทำนองเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 5) ได้เสนอเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ของครูซึ่งประกอบไปด้วย ครูต้องเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา และวิธีที่เหมาะสม ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ครูใช้สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูประเมินตนเองอยู่เสมอตลอดจนสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ เอกกรินทร์ สัมहाศาล (2546: 299 – 329) ที่กล่าวว่า ผู้สอนจะต้องวางแผน และเลือกสรรค์วิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตนเองสอนมากที่สุด ซึ่งจะต้องดำเนินการดังนี้ การวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ตามสภาพจริง การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เพื่อประเมินความสามารถของผู้เรียน การจัดทำแผนการเรียนรู้ และประเมินผลตามสภาพจริง และการออกแบบเครื่องมือวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง

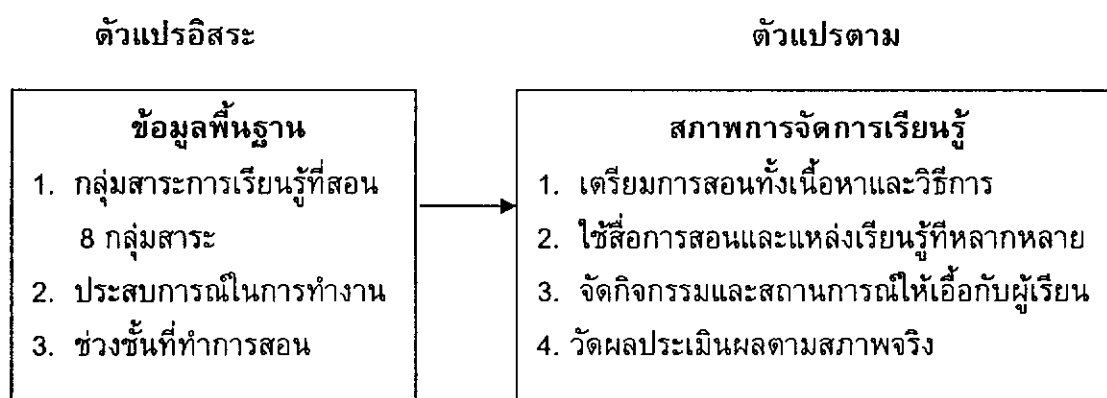
ผู้วิจัยได้ประสานแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, กรมวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และ เอกกรินทร์ สัมहाศาล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิด ในการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผล ในด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ใช้สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ ให้เอื้อกับผู้เรียนและวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง

ส่วนข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจาก กรมวิชาการ (2545: 5) ได้กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน คือ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 พร้อมทั้งกำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็น 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ พร้อมทั้งผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยของ เมธาวดี จันทรโชติ (2546: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีเวลาต่างกัน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แตกต่างกัน และ มณธิรา ปันดี (2547: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ ประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ครูที่สอนในระดับชั้นต่างกัน และมีประสบการณ์ ในการสอนต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาตัวแปรต้น คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ประสบการณ์ในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอน นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานของการวิจัยดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีสภาพการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง
2. ครูที่ปฏิบัติการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล แตกต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล แตกต่างกัน
4. ครูที่ทำการสอนในช่วงชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอในประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล
2. สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล
3. การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา
4. แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
6. การจัดการเรียนรู้ตามตัวแปรตาม 4 ด้าน
 - 6.1 เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
 - 6.2 ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
 - 6.3 จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน
 - 6.4 วัดผลประเมินผลตามสภาพจริง
7. ข้อมูลพื้นฐานของครูตามตัวแปรต้น
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล

โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล เดิมชื่อโรงเรียนวิริยาลัย เป็นโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การดูแลของฝ่ายการศึกษา ในเครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 46 ซอยสาทร 15 ถนนสาทรใต้ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120 ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2507 โดยบาทหลวงมิแชล ลังเยร์ แรกเริ่มมีนักเรียนเข้ามาเรียน 238 คน โดยเรียนร่วมกับโรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา บาทหลวงมิแชล ลังเยร์ เห็นว่าสถานที่เรียนอาจจะไม่เพียงพอแก่นักเรียน จึงได้แยกนักเรียนชายมาเรียนในพื้นที่ปัจจุบัน ภายในเนื้อที่ 6 ไร่เศษ ซึ่งอาคารเดิมเป็นตึก 3 ชั้น จำนวน 18 ห้องเรียน รับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 การดำเนินงานของโรงเรียน ได้เจริญก้าวหน้าตามลำดับ จนถึงปี พ.ศ. 2544 คณะผู้บริหารโรงเรียนจึงได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนจากเดิมชื่อโรงเรียนวิริยาลัย มาเป็นโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล

ปัจจุบันโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีครูทั้งสิ้น 85 คน นักเรียน 1,250 คน บริหารจัดการศึกษาภายใต้ความเชื่อปรัชญาของโรงเรียนที่กำหนดไว้ว่า “เรียนดี วินัยเด่น เน้นรับผิดชอบ กอปรคุณธรรม” ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะปลูกฝัง อบรมนักเรียนให้เป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้คุณธรรมนั่นเอง ในขณะที่เดียวกัน ก็ได้กำหนดให้ตราประจำโรงเรียนมีลักษณะเป็นเครื่องหมายกางเขน แผลว์ศมี ซึ่งหมายถึง เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงชัยชนะ และจุดเริ่มต้น ความรุ่งโรจน์ของพระคริสต์เจ้า และใช้อักษรย่อ ช.ก. เป็นอักษรย่อชื่อของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล (โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. 2547: 1 – 3) ดังนั้นนโยบาย วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะของนักเรียน ดังนี้

1.1 นโยบายของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล

โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล กำหนดนโยบายดังนี้ (โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. 2544: 1)

1. การศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิตโดยเน้นผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักธรรมของศาสนา เสริมสร้างให้มีวินัย เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะพื้นฐานการดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอย่างมีความสุข
2. การศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาด้วยตนเอง และพัฒนาตนเองให้มีทักษะกระบวนการด้านต่างๆ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความสามารถของแต่ละบุคคล
3. การศึกษาเพื่อมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีสุนทรียภาพในด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
4. การศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึภาคภูมิใจและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย โดยเน้นความสัมพันธ์กับชุมชน

1.2 วิสัยทัศน์ การกิจ (พันธกิจ) เป้าหมาย/จุดหมาย

1.2.1 วิสัยทัศน์

โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีความมุ่งมั่นสร้างนักเรียนให้มีความเป็นเลิศ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปกับวิชาการ โดยเน้นทักษะทางด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การทำงานเป็นหมู่คณะ อนุรักษ์และส่งเสริม ภูมิปัญญาไทย สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อดำรงชีวิตในสังคม ได้อย่างมีความสุข (โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. 2544: 2)

1.2.2 การกิจ (พันธกิจ)

โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีภารกิจ (พันธกิจ) ดังนี้

1. ผลิตนักเรียนให้มีความเป็นเลิศทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและวิชาการ เพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. เสริมสร้างให้นักเรียนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย
3. ส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง
4. อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย นำภูมิปัญญาไทยมาจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนา ผู้เรียนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน
5. จัดหลักสูตรการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของ ผู้เรียน ที่เน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
6. ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพในด้านการใช้นวัตกรรม และ เทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อก้าวไปสู่ครูมืออาชีพ
7. ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยภายในโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้น การทำงานเป็นทีม
8. พัฒนาระบบการบริหารจัดการโรงเรียน ให้เกิดความคล่องตัว และมี ประสิทธิภาพ
9. จัดระบบการให้บริการทางด้านธุรการ – การเงิน และอาคารสถานที่ให้ เหมาะสมและทันสมัย

1.2.3 เป้าหมาย

โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีเป้าหมายการจัดการศึกษาดังนี้

1. นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมของศาสนา เป็นคนดีสามารถ แก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างสันติวิธี
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและทักษะพื้นฐานการดำรงชีวิตในระบอบ ประชาธิปไตยอย่างมีความสุข
3. นักเรียนมีวินัยเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี พร้อมทั้งจะร่วมมือในกิจกรรม ด้านอื่นๆ ที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสังคม
4. นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง ตามศักยภาพของแต่ละคน
5. นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน
6. นักเรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ การดีทำ การออกกำลังกาย การพักผ่อน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
7. นักเรียนมีทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และ เหมาะสมในการดำรงชีวิต
8. นักเรียนมีศักยภาพความรู้การเป็นสากล ทนต่อเหตุการณ์ และความเจริญ ก้าวหน้าทางวิชาการมีการอ่านคิดวิเคราะห์ และคิดอย่างเป็นระบบ

1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ทางโรงเรียนได้นำเอาปรัชญาของโรงเรียนมาขยายเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังปรัชญาของโรงเรียน (เรียนดี วินัยเด่น เน้นรับผิดชอบ กอปรคุณธรรม) โดยจัดหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียน โดยปลูกฝังให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังนี้ (โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. 2544: 3)

1. นักเรียนเป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา อย่างสมดุล และเป็นผู้อยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข
2. นักเรียนเป็นผู้อยู่ในระเบียบแบบแผน ขอบบังคับ ข้อปฏิบัติ ทั้งร่างกาย วาจาใจ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข
3. นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อหน้าที่ และต่อสังคมส่วนรวม
4. นักเรียนเป็นผู้แสดงออกซึ่งคุณงามความดีในด้านความรัก ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ประหยัด มีสัมมาคารวะ ปฏิบัติตามความหลักธรรมของศาสนาที่นับถือ

กล่าวโดยสรุป โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษา ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งในการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนได้มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านวิชาการตลอดจนเสริมสร้าง และพัฒนาผู้เรียนให้มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย

2. สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล

การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีกระบวนการ และวิธีการที่หลากหลาย โดยผู้สอนคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา และวิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงชั้น โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม และพยายามสอดแทรกกระบวนการต่าง ๆ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งทางโรงเรียนได้จัดหลายลักษณะ ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ให้ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยลงมือคิด วางแผน และปฏิบัติจริง บูรณาการคุณธรรมความรู้ในห้องเรียนกับสภาพแวดล้อมจริง รวมทั้งการเรียนรู้จากธรรมชาติ และให้รู้สึถึงการเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ

2. จัดการเรียนรู้โดยเน้นการใช้สื่อที่หลากหลาย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน การศึกษาในห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน Internet เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3. จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติรายวิชา โดยเน้นกระบวนการคิด กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติงานและกระบวนการสร้างนิสัย

2.1 การส่งเสริมการเรียนรู้

การส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีการส่งเสริมการเรียนรู้ดังนี้

2.1.1 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในด้านการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้

2.1.1.1 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนให้เข้าใจในเรื่องการแนะแนว การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามธรรมชาติรายวิชา การผลิตสื่อต่างๆ ที่มีคุณค่าเหมาะสมกับผู้เรียน โดยการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมได้ในทุกกลุ่มสาระ

2.1.1.2 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้นอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน ให้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในส่วนที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคลากรที่สำคัญของชาติ

2.1.1.3 ให้ความร่วมมือในด้านการจัด ประสาน พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชน เช่นกลุ่มเพื่อนครู กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มโรงเรียนในองค์กรสังคม ฯลฯ

2.1.1.4 มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดสื่อการศึกษา การประเมินผลการเรียนการสอน การซ่อมเสริมและการพัฒนาเทคนิคการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

2.1.1.5 จัดให้มีนิเทศการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.2.2 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และห้องสมุด

2.2.2.1 จัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งสถานที่บุคลากร เอกสาร

2.2.2.2 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สวนสมุนไพร สวนวิทยาศาสตร์ สวนเกษตร ห้องกิจกรรมในแต่ละกลุ่มสาระ ห้องสมุด ฯลฯ

2.2.2.3 พัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับ แนวการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2.4 พัฒนาห้องสมุดและการจัดบริการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ จัดหาหนังสือให้เพียงพอ นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นแหล่งค้นคว้าจาก CD-ROM และระบบ INTERNET เข้ามาช่วยสนับสนุนการค้นคว้า

2.2.3 ส่งเสริมพัฒนาด้านการสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.2.3.1 สื่อที่ผลิตด้วยตนเอง เช่น บัตรคำ แผนภูมิ ภาพพลิก แผนภาพ

2.2.3.2 สื่อทางวิทยาศาสตร์ เช่น อุปกรณ์ประกอบการทดลอง อุปกรณ์ประกอบการสาธิต หุ่นจำลอง กล้องจุลทรรศน์ ฯลฯ

2.2.3.3 สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น CD-ROM ช่วยการเรียนรู้ วัสดุทัศน์

2.2.3.4 เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ของงานบ้าน งานประดิษฐ์ งานเกษตร

2.2.3.5 แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน โรงพยาบาล ที่ทำการไปรษณีย์ สถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน ฯลฯ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้

2.2.3.6 สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้

2.2.3.7 ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป สภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลายส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แสวงหาความรู้จากสื่อแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยคำนึงถึงพัฒนาการ ความแตกต่างของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา และวิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน เรียนรู้จากธรรมชาติ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม (โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. 2545: 154 – 155)

3. การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา

ในการปฏิรูปการศึกษา ได้มีการประกาศอย่างชัดเจนโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ว่า หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ และหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนเป็นสำคัญ สิ่งที่ต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาไทย คือ แนวคิดและการปฏิบัติของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยตรง รวมไปถึงผู้เรียนที่จะต้องรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้เรียนรู้ และผู้ปกครอง หรือประชาชนทั่วไป จะต้องรับรู้ และยอมรับในรูปแบบหรือวิธีดำเนินการที่บุคลากรของตนจะได้รับในลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวควรเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจ การอธิบายเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวการจัดการศึกษา คือ หมวด 4 ซึ่งได้กล่าวถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องไว้ 8 เรื่องใหญ่ ๆ ดังนี้ (นวลจิตต์ เขาวีรดิพงษ์. 2545: 5)

1. หลักการจัดการศึกษา (มาตรา 22)
2. สาระการเรียนรู้ (มาตรา 23)
3. กระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 24)
4. บทบาทของรัฐในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ (มาตรา 25)
5. การประเมินผลการเรียนรู้ (มาตรา 26)
6. การพัฒนาหลักสูตรแต่ละระดับ (มาตรา 27, 28)
7. บทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (มาตรา 29)
8. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (มาตรา 30)

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา และได้กำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษาว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ทางการศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางหรือหมดไป และเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่อนาคต ยุกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เข้าสู่ระดับสากล โดยดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงและบริบทของสังคมไทย โดยเน้นการปฏิรูป 4 ด้าน ดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2542: 24 – 30)

1. การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ

1.1 การบริหารและการจัดการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ (School Based Management) ซึ่งเป็นการบริหารการจัดการศึกษาในลักษณะที่สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารแบบเบ็ดเสร็จ ด้านเงิน คน วิชาการ และอื่น ๆ ตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ตั้งคณะทำงานวางแผนปรับปรุงการศึกษาในสถานศึกษา (School Improvement Team) ตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปรับปรุงการศึกษา (School Improvement Plan) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ

1.2 จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำธรรมเนียมโรงเรียน จัดทำระบบตรวจสอบ ระบบการประเมินตนเอง การนิเทศภายในโรงเรียน และการควบคุมการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น รายงานและนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.3 ปรับปรุงบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และองค์ประกอบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดทำแผนผังแม่บทของสถานศึกษา จัดภูมิทัศน์ให้มีความร่มรื่น สวยงาม จัดระบบสาธารณูปโภคและจัดระบบกำจัดของเสีย จัดระบบความปลอดภัยในสถานศึกษา

1.4 สนับสนุนส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดสรรทรัพยากรและจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมทั้งสากลและท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ทักษะในการใช้เทคโนโลยี

1.5 สนับสนุนส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน จัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนการสอน มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างสถานศึกษา ชุมชน

1.6 ให้สิทธิ และโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษา สํารวจข้อมูลประชากรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ กำหนดแนวปฏิบัติในการให้บริการทางการศึกษาอย่างโปร่งใส เป็นธรรม ให้ทั่วถึงไม่เลือกปฏิบัติ

1.7 ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารข้อมูล จัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ จัดทำเครือข่ายและประสานการประชาสัมพันธ์ ดำเนินการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อที่หลากหลาย

1.8 จัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางเรียนรู้ของชุมชน จัดบรรยากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน ประสานความร่วมมือกับแหล่งความรู้อื่นๆ เพื่อสนองความต้องการของชุมชน

1.9 กำกับติดตาม ประเมินผล และรายงาน จัดระบบการกำกับติดตาม ประเมินผล และรายงาน ดำเนินการ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา รายงานผลต่อประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การปฏิรูปหลักสูตร

สถานศึกษากำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยนำหลักสูตรกลางมาใช้ตลอดจนสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชนและประเทศชาติ ให้มีแผนการเรียนหลากหลาย มีการเทียบโอนผลการเรียนตามความสนใจและความเหมาะสม

2.1 จัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยชุมชนและท้องถิ่น จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์สภาพความต้องการของผู้เรียน และชุมชน จัดสาระการเรียนรู้

2.2 พัฒนาหลักสูตรและจัดแผนการเรียนที่หลากหลายให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม ความต้องการของผู้เรียน และชุมชน วิเคราะห์สภาพความต้องการของผู้เรียน และชุมชน จัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา กำหนดแผนการเรียนที่หลากหลาย

2.3 บริหารการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด จัดปัจจัยที่เอื้อต่อหลักสูตรแกนกลาง และจัดการเรียนการสอน เช่น เอกสารหลักสูตร แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น จัดระบบและกลไกการบริหาร กำกับและติดตามการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ประเมินและรายงานผลการใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2.4 การดำเนินการตามระบบเทียบโอนผลการเรียน สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียน ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนตามเกณฑ์ วิธีการและคู่มือดำเนินงาน

3. การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน

การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพและมีความสุขยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดสาระการเรียนรู้

บูรณาการความรู้และทักษะต่างๆ อย่างเหมาะสมกับระดับการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และประเทศชาติ ให้มีการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) มีวิธีการเรียนรู้และมีทักษะแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล คิดค้นและใช้นวัตกรรมในการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม เช่น การเรียนรู้จากโครงงาน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการเรียนรู้แบบเป็นหัวเรื่อง (Story Line) เป็นต้น ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผลิตและพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

3.2 จัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียนด้านความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียน จัดทำระบบของมูลพื้นฐานของชุมชนเกี่ยวกับสภาพความต้องการ วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง จัดทำเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน

3.3 จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบอื่นๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น มุมหนังสือ ห้องสมุด อุทยานการศึกษา เป็นต้น จัดเครือข่ายการเรียนรู้

3.4 ให้อาจารย์ องค์กร และสถาบันในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งวิทยาการและสถานประกอบการประสานความร่วมมือ และสร้างความเข้าใจระหว่างสถานบันศึกษาและแหล่งความรู้ต่างๆ นำปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งวิทยาการ และสถานประกอบการช่วยจัดการเรียนการสอน

3.5 มีการทำวิจัยในชั้นเรียน ศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอน แก้ปัญหาอย่างมีระบบวิธีการ นำผลมาพัฒนาการเรียนการสอน

3.6 ประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยเน้นการประเมินควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน และประเมินผลจากการปฏิบัติงานจริง (Performane Based) ประเมินผลการเรียนการสอนที่หลากหลาย ที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอน เช่น ประเมินการปฏิบัติจริง ใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เป็นต้น วิเคราะห์และจัดทำผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Student Performance Portfolio) เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง

3.7 ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ รวบรวมแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน แนะนำแนวทางการศึกษา ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนับสนุนการศึกษาด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ จัดทำเครือข่าย

การเรียนรู้ในชุมชน

3.8 มีระบบนิเทศการเรียนรู้การสอนภายใน จัดระบบนิเทศติดตามและประเมินภายใน จัดทำนิเทศภายใน นำผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล มาปรับปรุงการเรียนการสอน

3.9 ประชาสัมพันธ์รูปแบบการเรียนการสอนของสถานศึกษา สร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย จัดแสดงผลงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เผยแพร่แลกเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน

4. การปฏิรูปและบุคลากรทางการศึกษา

พัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องระดับสถานศึกษา และประชาชนในชุมชน ให้เป็นทีมงานที่มีคุณภาพ เพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง

4.1 สร้างความตระหนัก จิตวิญญาณและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

4.2 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่ความเป็นมืออาชีพกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่ความเป็นมืออาชีพสร้างสัมพันธกิจร่วมกันในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา (Inform & Commitment) มีการประเมินความตระหนัก และความพร้อมที่จะร่วมกันทำงาน

4.3 พัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร และจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

4.4 สนับสนุน ส่งเสริมครู และบุคลากรในสถานศึกษา ให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการเข้าเป็นสมาชิกชมรมวิชาชีพ เครือข่ายวิชาชีพ ยกย่องเชิดชูเกียรติ จัดสวัสดิการ

4.5 ติดตามประเมินผล โดยการประเมินผลตนเอง การประเมินผลเพื่อการวิจัย และพัฒนาการประเมินผลภายนอก (Action Research Participatory Development: A-R-P-D)

4.6 รายงานผลสู่สาธารณชน จัดประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบผลการปฏิบัติ ฟังเสียงสะท้อนของชุมชน

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นภาระหน้าที่หลักของครูและสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่องโดยเน้นการปฏิรูปการศึกษาใน 4 ด้าน คือ สถานศึกษาจะต้องปฏิรูประบบบริหารและการจัดการให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานการจัดการศึกษา ในขณะเดียวกันก็ต้องปฏิรูปหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนปรับวิธีคิด วิธีปฏิบัติโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น รวมถึงการที่สถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูและบุคลากรให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างประชากรที่มีคุณภาพโดยกำหนดให้จัดการศึกษาค้นคว้ากระบวนการเรียนรู้ และจัดหลักสูตรในระดับต่างๆ ด้วยความเสมอภาคให้บุคคลากรได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเป็นหมวดต่างๆ ไว้ 9 หมวด สำหรับหมวดที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในสถานศึกษานั้นคือ หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาและหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษาดังนี้

มาตรา 22 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ จะเห็นว่ามาตรา 22 ได้เน้นว่าผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ได้และผู้เรียนแต่ละคนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ได้เน้นว่าผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ได้ และผู้เรียนแต่ละคนมีการเรียนรู้เรื่องนั้นต่างกันไปได้

ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นในมาตรา 24 (1) กำหนดไว้ว่าให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องถึงความสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มาตรา 24 (1) นี้ เป็นการบอกถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสอนโดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยเหตุผลที่แต่ละบุคคลมีความพร้อม สภาพครอบครัวและประสบการณ์ของชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 1-2) โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลได้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น ครู ผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียน ในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในโลกกำลังประสบปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของความขัดแย้งทั้งความคิดและการกระทำของด้านบุคคลองค์กร

และสังคม ฉะนั้นสถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ หาทองแท้ไข โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษด้วย

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงการเรียนรู้ตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้ แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เนื้อหา และกระบวนการต่าง ๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการ เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจัดได้หลายลักษณะ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 21 – 22)

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม นำ เป็นต้น ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่างๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสดงหาความรู้ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอนโดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนอีกคนอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทาง โดยการวัดเงา คิดคำนวณในเรื่องเงาในช่วงเวลาต่าง ๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะต่าง ๆ หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่ในบางเรื่อง ผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครู ผู้สอนสุขศึกษาอาจจัดให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสีสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

4. การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการเป็นโครงการโดยผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้เวลาการเรียนรู้

ต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่างๆ ที่ครู ผู้สอนเคยสอน แยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกันมีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะของการสอนเป็นทีม เรียกเป็นทีม ในกรณีที่ต้องกรำหนักทักษะบางเรื่องเป็นเรื่องพิเศษ ครู ผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ

แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น มีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 การจัดการเรียนรู้ต้องสนองตอบความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้น ไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทยละคนิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีความสนุกสนานได้ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาการเป็นมนุษย์ ทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสารในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และพัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ โครงการ การใช้หัวเรื่องในการจัดเรียนการสอน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า การแสวงหาความรู้ สร้างสรรค์ผลงานแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะ และควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมากขึ้นเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัดเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้นมุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ทั้งในด้านอาชีพการศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษาต่อ

สำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหยุ่นวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษาและความต้องการของท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 21 – 23)

5. หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

การสอนเป็นหน้าที่หลักของครูไม่ว่าจะเป็นครูที่สอนอยู่ในระดับการศึกษาใดก็ตาม การสอนจะดำเนินไปได้ด้วยดีครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546: 50 – 58)

1. ตัวป้อน (Input) คือ ผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา สื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น
2. กระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการจัดการสอน เป็นการวางแผน และการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอนและการวัดผลประเมินผลการสอน
3. ผลผลิต (Product) เป็นผลสมบูรณ์ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางที่ปรารถนาของผู้เรียน เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร เป็นต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเป็นการให้บุคคลได้รับความรู้พร้อมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน คือ ครูและนักเรียน เลวิส และมิเอล (Lewis; & Miel. 1972: 42) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมสอนว่ามีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเป็นแหล่งของข้อมูลให้กับผู้เรียน
2. ชี้ให้เห็นถึงประสบการณ์ที่ได้รับเพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการศึกษามีโอกาสรับประสบการณ์นั้น
3. เพื่อให้บุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกันหรือต่างกันมีโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้
4. เพื่อให้บุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกันหรือต่างกันมีโอกาสที่จะเรียนร่วมกัน
5. เพื่อให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มได้ใช้เวลา วัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ
6. เพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มได้ตีความหมายและประเมินผลร่วมกัน
7. เพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มได้เข้าใจถึงคุณค่า ทักษะจากประสบการณ์ที่ได้รับ

อนึ่งในการจัดการเรียนรู้การสอนของครูนั้นแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546: 55 – 56)

1. ขั้นเตรียมการสอน การเตรียมการสอนเป็นการวางแผนการสอนก่อนการเข้าสอน สิ่งที่ต้องพิจารณามีดังนี้
 - 1.1 การเตรียมการสอนต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายในรายวิชา เพื่อครูผู้สอนจะได้ทราบว่า กำลังจะสอนอะไร รวมทั้งเป็นแนวทางในการเลือกและกำหนดเนื้อหาวิชาและการจัดกิจกรรมเนื้อหาให้ต่อเนื่องกันได้
 - 1.2 ควรพิจารณาพื้นฐานของผู้เรียน ว่ามีพื้นฐานความรู้เดิมเป็นอย่างไร อาจใช้วิธีการสอบถาม หรือทดสอบก่อนการสอน เพื่อจะได้เตรียมเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน

1.3 การกำหนดเนื้อหา เป็นการเตรียมเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย มีความกว้างขวาง สมบูรณ์ถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะงาน

1.4 การกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการสอน ซึ่งการปฏิบัติจะใช้เวลาในการฝึกอย่างไร ใช้ระยะเวลาสั้นหรือยาวจะต่อเนื่องกันอย่างไร

1.5 การกำหนดวัสดุฝึกและอุปกรณ์การสอน โดยการเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและการฝึกในวิชานั้น

2. ขั้นตอนการดำเนินการ เป็นการดำเนินการระหว่างสอนเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน ข้อควรพิจารณามีดังนี้

2.1 ชั่วโมงแรกเป็นชั่วโมงสำคัญเพราะถ้าเริ่มต้นด้วยดีก็จะเป็นโอกาสดีในชั่วโมงถัดไป ชั่วโมงแรกเป็นการแนะนำตัวเอง ทำความรู้จักกับผู้เรียนแนะนำรายวิชา แจ้งรายละเอียดของรายวิชา พร้อมทั้งการอธิบายถึงวิชาที่เรียน

2.2 ชั่วโมงต่อ ๆ ไปการเริ่มสอนในแต่ละชั่วโมงควรทบทวนการสอนที่ผ่านมา เพื่อจะได้เป็นการฟื้นความจำและความต่อเนื่องของบทเรียนอย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ซักถามระหว่างชั่วโมง รวมทั้งการสรุปบทเรียนและการทดสอบความเข้าใจในสิ่งที่เรียน

3. ขั้นตอนการประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายของการสอนว่าได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ ครูจะประเมินผลการเรียนการสอนที่เสร็จสิ้นลงไปแล้วว่า เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยกำหนดการผ่านเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

สำหรับ กรมวิชาการ (2544: 21 – 25) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ที่ได้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้นครู ผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูล เหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนเอง การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญาพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเองเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ครูผู้สอนต้องพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทรวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศ มาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียนควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อหรือ

ห้องสมุดของสถานศึกษา และเพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนจะต้องทำการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นการวัดผลประเมินผลเพื่อมุ่งการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 5) ได้เสนอเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ของครูซึ่งประกอบไปด้วย ครูต้องเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีที่เหมาะสม ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ครูใช้สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูประเมินตนเองอยู่เสมอตลอดจนสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546: 299 – 329) ที่กล่าวว่า ผู้สอนจะต้องวางแผน และเลือกสรรวิธีวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตนสอนมากที่สุด ซึ่งจะต้องดำเนินการดังนี้ การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง การจัดทำหน่วยการเรียนรู้เพื่อประเมินความสามารถของผู้เรียน การจัดทำแผนการเรียนรู้และประเมินผลตามสภาพจริง และการออกแบบเครื่องมือวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้สอนเป็นผู้ออกแบบเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนตลอดเวลาเพื่อกระตุ้นและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้ อยากลงมือปฏิบัติและภาคภูมิใจในความสำเร็จจากการเรียนรู้ของตนเองทุกขั้นตอน การออกแบบแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอนแต่ละแผนจึงต้องคำนึงถึงความยากง่ายและลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับพื้นฐานความรู้ความสามารถของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ในการออกแบบการเรียนรู้ ควรสอดคล้องกับรูปแบบของกิจกรรมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติ สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การดำเนินชีวิตประจำวันและใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้บูรณาการวิชาอื่นได้อย่างมีความหมาย

การออกแบบการจัดการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรและการกำหนดวิธีการประเมินผล เครื่องมือวัดผล แหล่งข้อมูลที่จะวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่นำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มสาระและช่วงชั้นเพื่อนำผลการประเมินแต่ละครั้งมาปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดต่อไป

ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้จะเป็นหลักของการสอนและวิธีสอนซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้นำเอาแนวความคิดไปใช้ในการออกแบบวางแผนจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบุคลิกภาวะ ความพร้อมตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ ครูควรรู้มีดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์.

1. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เน้นพฤติกรรมของมนุษย์ แม้จะเน้นกระบวนการภายในแต่ก็พิจารณาพฤติกรรมที่แสดงออก

1.1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ (Pavlov. 1929) สิ่งเร้าที่เป็นกลางจะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาสะท้อนอย่างหนึ่งหลาย ๆ ครั้ง สิ่งเร้าที่เป็นกลางจะทำให้เกิดปฏิกิริยาสะท้อนอย่างนั้นด้วย การเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไข

1.2 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของวัตสัน (Watson. 1958) ได้นำทฤษฎีของพาฟลอฟ (Pavlov) มาใช้และนำมาทดลองกับคนโดยมีความรู้สึกและอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง อารมณ์ที่เกิดขึ้น เช่นอารมณ์กลัว ซึ่งมีผลต่อสิ่งเร้าบางอย่างตามธรรมชาติอยู่แล้ว ก็จะทำให้กลัวสิ่งเร้าอื่นๆ ได้ด้วยเขาได้ทดลองกับบุตรชาย ด้วยการนำหนูสีขาวมาให้เด็กเล่นคู่กับเสียงดัง จนเกิดความกลัว และมีผลต่อความกลัวในสัตว์ที่คล้ายคลึงกัน ในลักษณะการนำหลักการเรียนรู้ การวางเงื่อนไขมาใช้ก็คือ ต้องสร้างความชอบในสิ่งที่เรียน เพื่อเป็นการปรับปรุงพฤติกรรม

1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขด้วยการกระทำของสกินเนอร์ (Skinner. 1950) เขาทำการทดลองกับหนูและนกพิราบ พบว่า การเรียนรู้เกิดจากผู้เรียนเป็นผู้กระทำ โดยการมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง และการกระทำใดถ้าได้รับการเสริมแรงแนวโน้มจะทำพฤติกรรมนั้นอีก

กฎแห่งการเรียนรู้ที่ได้จากการทดลองของ สกินเนอร์ ก็คือ กฎแห่งการเสริมแรง โดยมี 2 เรื่องคือ

1. ตารางกำหนดการเสริมแรง (Schedule of Reinforcement) เป็นการใช้กฎเกณฑ์บางอย่าง เช่น เวลา พฤติกรรมเป็นตัวกำหนดการเสริมแรง

2. อัตราการตอบสนอง (Response Rate) เป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเสริมแรงต่างๆ ซึ่งจะเกิดขึ้นมากน้อย และนานคงทนถาวรเพียงใด ย่อมแล้วแต่ตารางการกำหนดการเสริมแรงนั้นๆ

การเสริมแรงตามหลักของสกินเนอร์ สรุปได้ว่า ระยะแรกของการศึกษานั้น ต้องให้รางวัลตอบสนองทุกครั้ง การเรียนรู้จะเร็วขึ้นและดำเนินไปอย่างได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วควรเว้นการเสริมแรงแน่นอนเสีย หันมาใช้การเสริมแรงเป็นระยะ ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เป็นจริงของเหตุการณ์ปัจจุบัน ในชีวิตจริงเป็นการตอบสนองของบุคคล ไม่จำเป็นต้องได้รับการเสริมแรงทุกครั้ง

1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ของฮัลล์ (Hull. 1942) เป็นทฤษฎีการวางเงื่อนไขโดยอาศัยการต่อเนื่องระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยเขาเชื่อว่า พฤติกรรมการเรียนรู้เกิดจากแรงขับ คือ ความหิว ความกระหายกับอุปนิสัยของบุคคลนั้น เมื่อได้รับการเสริมแรงเขียนเป็นสมการดังนี้

$$\text{พฤติกรรม (Behavior)} = \text{แรงขับ (Drive)} \times \text{นิสัย (Habit)}$$

การเรียนรู้จะเพิ่มเมื่อได้รับการเสริมแรง แต่ในบางครั้ง อัตราการเพิ่มจะลดลง แม้การเรียนรู้จะดำเนินไปเรื่อย ๆ ทั้งนี้ก็เพราะมีตัวแปรอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องโดยเฉพาะตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ เช่น ความพร้อม ความสนใจ ความถนัด เป็นต้น

1.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike's Concepted Theory)

ธอร์นไดค์ได้ทดลองเกี่ยวกับการเรียนรู้ โดยการเน้นสิ่งเร้าและการตอบสนอง ใช้การลองผิดลองถูก เขาใช้แมวที่หิวใส่ในหีบกล และดูการหาทางออกจากหีบกลของแมว เขาค้นพบว่า การเรียนรู้เกิดจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองโดยมีสิ่งภายนอกเป็นตัวเสริมแรง

ธอร์นไดค์ได้ค้นพบกฎ 3 ข้อในการเรียนรู้ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎนี้ กล่าวถึงสภาพความพร้อมของผู้เรียนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความพร้อมทางร่างกาย หมายถึง ความพร้อมทาง วุฒิภาวะส่วนความพร้อมทางจิตใจ หมายถึง ความพร้อมที่เกิดจากความพึงพอใจ ซึ่งต้องมีทั้งสองอย่างประกอบกัน
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) กฎนี้ กล่าวถึงการสร้างความมั่นคงของการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่ถูกต้องโดยการฝึกหัดซ้ำบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร โดยมีกฎย่อยอีก 2 ข้อคือ กฎแห่งการนำไปใช้ ทำให้ การเรียนรู้ถาวร และกฎแห่งการไม่ได้ใช้ทำให้เกิดการลืม
3. กฎแห่งผลที่ได้รับ (Law of Affect) กฎนี้ กล่าวถึงผลที่ได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนพอใจก็แสดงพฤติกรรมนั้นอีก หากไม่พอใจก็ไม่อยากจะเรียน ซึ่งตรงกับลักษณะการเสริมแรง

2. ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจหรือทฤษฎีปัญญา (Cognitive Theories)

ทฤษฎีนี้มองการเรียนรู้เป็นการรับรู้และหยั่งเห็น (Insight) พฤติกรรมมีทั้งพฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายในซึ่งเน้นในด้านความคิด การเรียนรู้เกิดจากการหยั่งเห็น โครงสร้างเป็นกลุ่มๆ ของกระบวนการที่จะแก้ปัญหา แบ่งเป็นทฤษฎีย่อยๆ ดังนี้

2.1 ทฤษฎีกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Theories) เป็นกลุ่มนักจิตชาวเยอรมัน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1912 โดยมีผู้นำกลุ่มคือ เวอร์ไทเมอร์ (Wertheimer) โคห์เลอร์ (Kohler) คอฟฟิกา (Koffka) และเลวิน (Lawin) ทั้งกลุ่มนี้มีแนวความคิดว่า การเรียนรู้เกิดจากการจัดประสบการณ์ทั้งหลายที่อยู่กระจัดกระจายให้มารวมกันเสียก่อน แล้วจึงพิจารณาส่วนย่อยไป

เกสตัลท์ (Gestalt) กล่าวถึง รูปแบบแผนและรวมมาเป็นส่วนรวม เขาสรุปจากแนวคิดนี้ว่า ส่วนรวมจะมีค่ามากกว่าผลบวกของส่วนย่อย ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้

2 ลักษณะคือ

- 1) การรับรู้ เป็นการแปลความหมายจากการสัมผัสด้วยอวัยวะรับสัมผัส ทั้ง 5 ได้แก่หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง การรับรู้ที่มากที่สุด คือ ทางสายตา จะประมาณร้อยละ 75 ของการรับรู้ทั้งหมด

2) การหยั่งเห็น หมายถึง การเกิดความคิดขึ้นมาทันที ในขณะที่ประสบปัญหา โดยมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาเป็นขั้นตอนเป็นแนวทางของสภาพการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความรู้ความเข้าใจที่เคยเรียนรู้มาเป็นการมองเห็นช่องทางในการแก้ปัญหาอย่างทันทีทันใด

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของทอลแมน (Tolman's Sign Learning) ทฤษฎีการเรียนรู้ของทอลแมน เป็นการเรียนรู้ที่มีจุดหมาย เขาคิดว่าความมุ่งหมายและความคาดหวังมีผลต่อการเรียนรู้ แนวความคิดของการเรียนรู้คือ การให้ผู้เรียนสร้างโครงสร้างหรือเครื่องหมายขึ้น และโยงความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องหมายและเป้าหมายด้วยกันและการจะบรรลุเป้าหมายก็ด้วยการกระทำของผู้เรียน

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner's Theory of Learning) บรูเนอร์มองเห็นว่า ความรู้เป็นกระบวนการ มิใช่ผลผลิต ครูควรสนใจวิธีการมากกว่า ผลที่ได้รับ กระบวนการก่อให้เกิดการเรียนรู้ จึงไม่ควรสอนแต่เนื้อหา แต่ควรสอนให้คิดอย่างมีเหตุผลให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในกระบวนการต่างๆ ที่ใช้แสวงหาความรู้และให้เกิดการเรียนรู้ บรูเนอร์พบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เรียกว่า วิธีการแบบค้นพบและสืบสวนสอบสวน (Method of Discovery and Inquiry) เขาคิดว่าความพร้อมของผู้เรียนสามารถจัดกระทำได้โดยไม่ต้องรอให้เกิดความพร้อมตามธรรมชาติ ความสนใจของผู้เรียนเป็นสิ่งเสริมให้เกิดความพร้อมในการเรียน

การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่งในชีวิตประจำวัน ไม่จำกัดว่าจะเกิดจากลองผิดลองถูกการวางเงื่อนไขหรือการเลียนแบบก็ตาม คือ ได้ว่าทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้นมีนักจิตวิทยาและนักศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ดังนี้ (อารี พันธุ์มณี. 2538: 89 – 90)

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530: 483) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ การเปลี่ยนแปลงนี้ จะเป็น การเปลี่ยนแปลง ทางอวัยวะ ทางสติปัญญา ทางสังคมหรือทางอารมณ์ ก็ได้ และการเรียนรู้นั้นเกิดได้โดยไม่เลือกเวลา และสถานที่ที่จะมีการสอนหรือไม่มีการสอนก็ได้

อารี พันธุ์มณี (2538: 85) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลได้พยายามปรับพฤติกรรมของตน เพื่อเข้ากับสภาพแวดล้อมตามสถานการณ์ต่าง ๆ จนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายตามที่แต่ละบุคคลได้ตั้งเป้าหมายไว้

บุญศรี คำชาย (2540: 106) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงทดลองที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงเชิงสัมพัทธ์ที่ถาวรของพฤติกรรมซึ่งอธิบายไม่ได้ด้วยสภาวะทางอารมณ์ชั่วคราว ภาวะหรือการตอบสนองโดยกำเนิด

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 109) กล่าวว่า การเรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลของการกระทำของพฤติกรรมนั้น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้น

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1975: 194) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

นักจิตวิทยา และนักการศึกษา ได้ให้ความหมาย การเรียนรู้ รวมความได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซึ่งอาจเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ตนได้รับ การปรับพฤติกรรมให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การลองผิดลองถูก หรือการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับปฏิกิริยาตอบสนอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวร ก่อให้เกิดการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้

อารี พันธุ์ณี (2538: 98 – 99) ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ออกเป็นขั้นต่าง ๆ ดังนี้

1. การตั้งใจ หมายถึง การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยกาเย เน้นว่า การที่ผู้เรียนตั้งใจเป้าหมายหรือมีความคาดหวังนั้นจะเป็นแรงจูงใจสำคัญยิ่งในการเรียนรู้ของบุคคล
2. ความสัมพันธ์ของการรับรู้กับความคาดหวัง หมายถึง การรับรู้เรื่องต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้เรียน เช่น ความตั้งใจ ซึ่งผู้เรียนจะเลือกการรับรู้ในสิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจของตนซึ่งความตั้งใจเป็นรากฐานที่สำคัญ ๆ ในการเลือกรับรู้
3. การปรับขยายการรับรู้ หมายถึง การพยายามจัดสรรปรุงแต่งขยายการรับรู้ไว้เป็นความจำซึ่งมีทั้งการจำระยะสั้นซึ่งอาจลืมได้ง่าย และความจำระยะยาวซึ่งจำได้แม่นยำและนาน
4. การสะสมสิ่งที่เรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการเก็บรักษาหรือสะสมสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้คงอยู่ หรือกลายเป็นความจำระยะยาว ซึ่งสิ่งที่ได้เรียนรู้อาจเป็นความจำถาวรหรือบางอย่างอาจเลือนหายไปตามเวลา หรือความรู้บางอย่างอาจสับสนเพราะได้รับสิ่งรบกวน เป็นต้น
5. การระลึกได้ หมายถึง ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว เช่น กฎของการขยายตัวของวัตถุเมื่อได้รับความร้อน เป็นต้น
6. การประยุกต์ใช้ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้หรือกฎเกณฑ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การเรียนเรื่องสีเส้น ก็สามารถนำไปใช้ในการแต่งภาพให้เหมาะสมได้
7. การแสดงพฤติกรรมตอบสนองการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนรู้ได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถที่ได้เรียนรู้มาเช่นผู้เรียนภาษาอังกฤษก็สามารถพูดเขียนภาษาอังกฤษได้ดี

8. การแสดงผลย้อนกลับ หมายถึง การแจ้งผลการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทราบ ทั้งนี้เพื่อผู้เรียนจะได้เกิดกำลังใจหรือปรับตนเองให้ดีขึ้น การแจ้งผลย้อนกลับแก่ผู้เรียน พบว่า หากผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนรู้เร็วเท่าใด ก็จะทำให้การเรียนรู้มีผลดีมากขึ้นเท่านั้น

ในเรื่องกระบวนการการเรียนรู้ ตามที่นักจิตวิทยาหลายท่านได้อธิบายไว้ก็มีลักษณะที่ คล้ายคลึงกัน หรือขยายความคิดซึ่งกันและกัน ก็พบว่า ทำให้เกิดความเข้าใจดียิ่งขึ้น

องค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งเราจะพบอยู่เสมอว่า การเรียนรู้จะได้ผลดีย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญบางประการที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2544: 73 – 74)

1. **วุฒิภาวะ (Maturity)** หมายถึง ลำดับขั้นตอนของความเจริญของงาม หรือ พัฒนาการของบุคคลที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งเร้า หรือการฝึกฝนใด ๆ วุฒิภาวะของแต่ละบุคคลจะพัฒนาไปตามลำดับวัย ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และ อารมณ์ วุฒิภาวะเป็นภาวะสูงถึงขีดหรือการบรรลุถึงขั้นสุดยอดของการเจริญเติบโตเต็มที่ ในระยะใดระยะหนึ่งและพร้อมที่จะประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้เหมาะสมกับวัย ซึ่ง การเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาตินี้ไม่จัดว่าเป็นการเรียนรู้ แต่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นครูจึงต้องยอมรับความจริงว่าเด็กจะไม่สามารถเรียนรู้ได้ ถ้ายังไม่ถึงขั้นวุฒิภาวะที่จะเรียนรู้ และจำเป็นต้องรอคอย แต่ระหว่างที่คอยนั้นอาจมีการฝึกเพื่อเตรียมความพร้อม โดยฝึกทักษะเบื้องต้นให้เหมาะสมกับวัย

2. **ความพร้อม (Readiness)** เป็นสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างบังเกิดผล ซึ่งความพร้อม (Readiness) ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ (Maturity) ทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ นอกจากนี้ความพร้อมในการเรียนรู้อย่างขึ้นอยู่กับการฝึกฝน เตรียมตัว ตลอดจนถึงความสนใจที่เรียนรู้ในสิ่งนั้น ความพร้อมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ครู ต้องคำนึงถึงในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เด็กได้ประโยชน์มากที่สุดจากการเรียนรู้ เพราะเด็ก จะเรียนรู้ทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งได้รวดเร็วและเกิดผลดี เด็กจะต้องมีความพร้อม และ ถ้าเด็ก ถูกบังคับให้เรียนรู้สิ่งใดในขณะที่เด็กยังไม่มีความพร้อม เด็กจะเกิดความคับข้องใจ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

3. **แรงจูงใจ (Motivation)** เป็นความปรารถนาที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ เพราะแรงจูงใจจะก่อให้เกิดพฤติกรรม เนื่องจากมีแรงผลักดันเกิดขึ้น ดังนั้นในการเรียนการสอน ครูจำเป็นต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ก่อน จึงจะทำให้การเรียนรู้นั้นได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. **การเสริมแรง (Reinforcement)** เป็นตัวกระตุ้นให้คนเรากระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ซึ่งสกินเนอร์ (Skinner) ได้เน้นถึงการเสริมแรงว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ โดยกล่าวว่า พฤติกรรมใดก็ตามที่ได้รับการเสริมแรง อินทรีย์ก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของมนุษย์เป็นระบบของความเกี่ยวเนื่องระหว่าง สิ่งเร้า การประสานสัมพันธ์ และปฏิกิริยาตอบสนอง ดังนั้นเมื่ออินทรีย์แสดงพฤติกรรมออกมาและได้รับการเสริมแรง อินทรีย์จะรู้สึกพึงพอใจ และการเสริมแรงนั้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับปฏิกิริยาตอบสนองมากขึ้น อินทรีย์จึงแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยขึ้น

5. การถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เพราะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การเรียนรู้สิ่งใหม่บางอย่างถ้าได้อาศัยประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานจะช่วยให้การเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นดีขึ้น เพราะเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะเชื่อมโยงความรู้ในครั้งก่อนมาใช้ในการเรียนรู้ครั้งใหม่ จึงทำให้เรียนรู้สิ่งใหม่ได้เร็วขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน จากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่อย่างถาวร และผู้เรียนจะเรียนรู้ได้บังเกิดผลดีนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ วุฒิภาวะ ความพร้อมแรงจูงใจ การเสริมแรง และการถ่ายโยงการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้นั้น จะต้องอาศัยการประเมินผลว่าการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนไปแล้วนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่และจากแนวความคิดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของนักการศึกษาดังกล่าวมาแล้วผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และเอกรินทร์ สีมหาศาล มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลในด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสม ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียนและวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

6. การจัดการเรียนรู้ตามตัวแปรตาม 4 ด้าน

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งครูจะต้องใช้ทั้งความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ตลอดจนความพยายามที่จะนำไปจัดมวลประสบการณ์ให้เกิดการพัฒนาในตัวผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกันไปและก็ต้องเป็นหน้าที่หลักที่ครูผู้สอนจะต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กรมสามัญศึกษา. 2543: 17 – 20)

การจัดการเรียนรู้เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จด้วยดีเพราะการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 นั้น กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริม

ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นก่อนที่ครูจะดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ควรจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบให้เชื่อมโยงต่อเนื่องกันไปโดยดำเนินการดังนี้

6.1 เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ

ครูผู้สอนจะต้องศึกษาเนื้อหาที่จะสอนเพื่อเตรียมตัวเองให้พร้อมในฐานะที่เป็นแหล่งของความรู้ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา และให้ข้อมูลความรู้ที่เพียงพอและ ชัดเจนแก่ผู้เรียน ครูจะต้องมีภาระหนักในการเตรียมตัวเองด้วยการศึกษา ค้นคว้า อ่าน และ การทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในประเด็นและเนื้อหาที่ตัวเองรับผิดชอบรวมทั้งเตรียมข้อมูลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ในการเตรียมการสอนนั้นครูผู้สอนจะดำเนินการจัดทำในรูปแบบของการจัดทำเป็นแผนการสอนหรือโครงการสอนที่จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อการปฏิบัติการสอนในวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

เรื่องแผนการสอนนั้นได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกันดังนี้

นิรุฒ ถึงนาค (2536: 131) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการสอนเป็นการวางแผนการสอนอย่างละเอียดของครูก่อนสอนแต่ละรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์เป็นรายคาบเกี่ยวกับ เรื่อง เนื้อหาที่จะสอน สรุปสาระสำคัญ หลักการ คุณสมบัติที่ต้องการเน้น จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น สื่อการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลตลอดจนกิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติมไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การสอนของครูสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชา หน่วย คาบ เวลา จุดประสงค์ ช่วยให้ครูและนักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2537: 13) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนว่า คือ แผนงานหรือโครงการสอนที่ครูจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยการเตรียมล่วงหน้าอย่างมีระบบ เพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง แผนการสอนเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537: 196) ให้ความหมายไว้ว่า การวางแผนการสอน คือ การเตรียมการสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการสอนสำหรับครู อันจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมพร จารุณี (2540: 135) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนว่าเป็น กระบวนการจัดเตรียมสภาพการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่สุดที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือเป็นการวางแผนสำหรับการเรียนการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งหรือ บทเรียนใดบทเรียนหนึ่งนั่นเอง กระบวนการในการสร้างแผนการเรียนการสอนได้แก่ การเขียน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การวิเคราะห์งาน (ที่เกี่ยวเนื่องกับการเรียนการสอน) การเตรียมสภาพเรียน ทั้งสภาพภายนอกและสภาพภายในที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน การตัดสินใจเกี่ยวกับ

ลำดับขั้นตอนของการเรียนการสอนและการใช้แผนการเรียนการสอน และการวางแผนในเรื่อง พฤติกรรมการเรียนการสอนตลอดจนการนำพฤติกรรมดังกล่าวไปใช้ให้เหมาะสมแก่เป้าหมายของการเรียนทุก ๆ ด้านจากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า แผนการสอนคือ สิ่งที่ครูเตรียมไว้ล่วงหน้าและเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ซึ่ง จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2537: 4 – 5) ให้ความสำคัญของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ครูได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ในเรื่องหลักสูตร แนวการสอน การจัดทำหาสื่อประกอบการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลอย่างละเอียดทุกแง่มุม
2. ช่วยให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะ การจัดทำแผนการสอนเป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์จากการเรียนรู้ จาก หลักสูตรกับหลักจิตวิทยาการศึกษา หรือนวัตกรรมการเรียนใหม่ ๆ ตลอดจนปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียนและสภาพปัญหา ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และทรัพยากร ในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการเชิงระบบ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้ผู้ครูมีคู่มือที่ทำด้วยตนเองไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วน สอดคล้องกับระยะเวลาและจำนวนคาบที่มีอยู่จริงในแต่ละภาคเรียนนั้นคือ สอนได้ครบถ้วน สอดคล้องกับระยะเวลาและจำนวนคาบที่มีอยู่จริงในแต่ละภาคเรียนนั้น คือ สอนได้ครบถ้วนและทันเวลา ช่วยให้ผู้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น
4. ทำให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ช่วยให้ผู้ครูสามารถวินิจฉัยจุดอ่อนของนักเรียนที่จะได้รับการแก้ไข และทราบจุดเด่น ที่ควรได้รับการเสริมสร้างต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูเห็นภาพการทำงานของตนเองได้เด่นชัดขึ้น
5. ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ต้องการเที่ยงตรง เพื่อเสนอแนะแก่บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ กรมวิชาการ ศึกษาพิเศษและผู้บริหาร เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
6. ช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถทราบขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ ในการสอนของครู เพื่อการนิเทศติดตามและประเมินผลการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. ถ้าผู้สอนติดธุระจำเป็นไม่สามารถสอนด้วยตนเองได้ แผนการสอนต้องใช้เป็นคู่มือแก่ผู้มาสอนแทนได้เป็นอย่างดี
8. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู ที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับการฝึกฝนที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ

9. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความชำนาญการพิเศษ หรือความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำแผนการสอน ซึ่งสามารถนำไปพัฒนางานในหน้าที่ และเสนอ เลื่อนระดับให้สูงขึ้นได้

ลักษณะของแผนการสอนที่ดี ควรประกอบด้วย

1. มีความมุ่งหมายดี ชัดเจนสำหรับเรื่องนั้นๆ เป็นความมุ่งหมาย ที่สามารถวัดได้
2. จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้รับอย่างเหมาะสม
3. จัดวิธีสอนและกิจกรรมได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและนักเรียน
4. กำหนดวิธีวัดผลได้อย่างเหมาะสม
5. กำหนดสื่อการสอนเหมาะสมกับนักเรียนและเนื้อหาวิชาที่สอน
6. สอดคล้องและเหมาะสมกับกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน
7. มีความชัดเจน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง
8. ช่วยให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในการสอนและสามารถปรับปรุงให้ เหมาะสมกับนักเรียนได้

9. เป็นแผนการสอนที่นำไปสอนได้ในสถานการณ์จริง

ดังนั้น ในการจัดทำแผนการสอน จึงส่งเสริมให้จัดทำให้สอดคล้องกับจุดเน้น และ แนวการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง แผนการสอนที่ดีควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการดังต่อไปนี้ (สถาบันราชภัฏมหาสารคาม. 2539: 121)

1. เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตาม ความมุ่งหมาย
2. เป็นแผนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบ หรือทำ สำเร็จด้วย ตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วย คำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้ หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง
3. เป็นแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ และนำกระบวนการไปใช้จริง
4. เป็นแผนการสอนที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ใน ห้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุสำเร็จรูปราคาสูง

เนื่องจากการจัดการศึกษาตามแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับ อิทธิพลจากแนวคิดการสร้างสร้งองค์ความรู้ด้วยตัวผู้เรียน และการใช้สังคมเป็นสื่อเพื่อ สร้างสร้งองค์ความรู้ ดังนั้น การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงต้องเน้นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสร้งองค์ความรู้ด้วยตนเอง ภายใต้ บริบทที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องวางแผนและเลือกสรรวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตนสอนมากที่สุด ซึ่งจะต้องดำเนินการเมื่อผู้สอน

ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร และกำหนดภาระงานที่จะมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม
มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรไว้อย่างชัดเจนแล้ว ภาระงานจึงกลายเป็นเป้าหมายสำคัญ
ของการวางแผนจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนตามประเด็นต่อไปนี้
(เอกรินทร์ สีมหาศาล. 2546: 300)

1. ผู้เรียนควรเริ่มปฏิบัติการเรียนรู้ได้อย่างไร
2. ผู้เรียนควรดำเนินการเรียนรู้ตามวิธีการอย่างไร
3. ผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้
อะไรบ้างที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จของการสร้างองค์ความรู้ใหม่
4. ผู้สอนจะดำเนินการอย่างไรให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ ทักษะ และ
กระบวนการเรียนรู้ เพียงพอต่อการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
5. ผู้สอนจะต้องสรรหาทรัพยากรและเครื่องมือที่จำเป็นต่อการเรียนรู้
อะไรบ้างและจะรู้ได้อย่างไรว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้ของตนมีความเหมาะสมที่จะ
นำไปออกแบบสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้าน
ปัญญาพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ
แล้วยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคุณค่าของตนเอง
เข้าใจตนเองเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง
เหมาะสม (กรมวิชาการ. 2544: 21)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดการเรียน
การสอน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ทั้งทางด้านร่างกาย
สติปัญญา สังคมและอารมณ์ โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม
การฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานที่สำคัญ การสรุปความรู้ด้วยตนเอง
และการได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ (วัฒนาพร ระเบียบทุกข์. 2542: 1)

การจัดการเรียนการสอน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ บุคคล
สำคัญยิ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ คือ ครูผู้สอน (กรมวิชาการ. 2534: 26-27) เพราะการสอน
ของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ได้มีคุณสมบัติและทัศนคติตามที่
ผู้สร้างหลักสูตรมุ่งหวังไว้

วิโรจน์ ศรีโสภา (2536: 406) เสนอว่า การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและ
เด็กทำร่วมกันถ้าจะแยกออกเป็น 2 ส่วน ก็เป็นการเรียน คือกิจกรรมที่เด็กทำ และการสอน
คือกิจกรรมที่ครูทำ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองอย่างนี้ไปพร้อมๆ กัน จึงเรียกกันว่า การเรียน
การสอน

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2540: 2) ให้ความหมายของการสอน
และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนที่ดี ดังต่อไปนี้

การสอน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ชักนำ หรือทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เพื่อจะได้บรรลุปรัชญาการศึกษาต่อไป การสอนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ปฏิบัติต่อผู้เรียนโดยตรง โดยมีครูผู้สอนเป็นตัวจักรสำคัญ ความสำเร็จในการจัดการศึกษา จึงขึ้นตรงกับคุณภาพการสอน หรือตัวผู้สอนอย่างยิ่ง

การสอนที่ดีต้องอาศัยปัจจัยหลักอย่างน้อย 4 ประการได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการสอนในการสอนแต่ละครั้ง ครูผู้สอนจะต้องรู้อย่างชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความสามารถอะไร และเรียนรู้สิ่งใด เมื่อสอนจบแล้วผู้สอนจะประพฤติปฏิบัติสิ่งใดได้บ้าง การเตรียมการสอนที่ดีจึงควรกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนไว้ล่วงหน้า นอกเหนือไปจากการเตรียมรายละเอียดของเนื้อหาเพื่อช่วยให้การสอนถูกทิศทาง และได้ผลการเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้

2. วิธีสอน เป็นเทคนิค หรือกลวิธีที่ครูจะต้องเลือกใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ได้รวดเร็วถูกต้อง และเหมาะสม วิธีสอนซึ่งมีอยู่มากมายหลายแบบนั้น แบบใดจะดีหรือเหมาะสมสำหรับการสอนแต่ละครั้งนั้น ย่อมขึ้นกับเนื้อหา ธรรมชาติของผู้เรียนรวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ด้วย

3. จิตวิทยา นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายของการสอน เลือกใช้วิธีที่เหมาะสมแล้วครู ผู้สอนจำเป็นต้องรู้จักจิตวิทยาซึ่งเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อจะได้เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพและธรรมชาติของผู้เรียน

4. สื่อการเรียนการสอน เป็นส่วนประกอบที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ แก่ผู้เรียน เป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างหรือการเลือกใช้สื่อการเรียน เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือที่แข็งแรง และช่วยให้ผลการเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การสอนประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ทักษะกระบวนการ และการประเมินผล ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การเตรียมการสอน วัตถุประสงค์ของวิชา เอกสารประกอบการสอน ความสามารถในการสอน การจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน และการประเมินผลการสอน

การสอนจะดำเนินไปด้วยดี โดยคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546 : 54)

1. ตัวป้อน (Input) คือ ผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา สื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

2. กระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการจัดการสอนเป็นการวางแผนและการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอนและการประเมินผลการสอน

3. ผลผลิต (Product) เป็นผลสมบูรณ์ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางที่ปรารถนาของผู้เรียน เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร เป็นต้น

ตัวบ่งชี้กระบวนการสอนของครู

เป็นการพัฒนาสภาพการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 4)

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่ผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้สากล
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ
3. ครูเข้าใจและเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรม และสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัวและปรับปรุงส่วนต้อยของนักเรียน
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และค้นพบความรู้
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงโดยร่วมมือกับชุมชน
9. ครูปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยมและคุณธรรมตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ครูประเมินตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการต้องศึกษาและวิเคราะห์ตลอดจนพิจารณาที่เกี่ยวกับการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน ทั้งเนื้อหาและวิธีการก่อนการ เข้าสอนของครูให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน สอดคล้องกับหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อเตรียมตัวเองให้พร้อมในฐานะที่เป็นแหล่งของความรู้ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา และให้ข้อมูลความรู้ที่เพียงพอและชัดเจนแก่ผู้เรียน ครูจะต้องมีภาระหนักในการเตรียมตัวเองด้วย การศึกษา ค้นคว้า อ่านและการทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในประเด็นและเนื้อหาที่ตัวเองรับผิดชอบรวมทั้งเตรียมข้อมูลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ในการเตรียมการสอนนั้น ครูผู้สอนจะดำเนินการจัดทำในรูปของการจัดทำเป็นแผนการสอนหรือ โครงการสอนที่จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน

6.2 ใช้สื่อการสอนและแหล่งที่เรียนรู้ที่หลากหลาย

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษานั้น มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้อะไรก็ได้ การเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนให้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศ มาใช้ในการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วขึ้นรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนรู้นั้นเป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาให้ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา และผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้ (กรมวิชาการ. 2542: 23 – 24)

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้อะไรก็ได้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับเสริมตามความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และความแตกต่าง บุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเองและที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่นั้นอย่างสม่ำเสมอ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น
8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างเป็นระยะ ๆ สื่อการเรียนการสอน เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

วนิดา จิงประสิทธิ์ (2532: 7) สื่อการสอนหมายถึง สิ่งที่น่าความรู้ไปสู่ผู้เรียนซึ่ง อยู่ในของสิ่งพิมพ์ หรือไม่ใช้สิ่งพิมพ์ก็ได้ สื่อการสอนที่ไม่ใช้สิ่งพิมพ์ก็คือ สื่อประเภท โสตทัศนูปกรณ์ (Audio Visual Aids) หมายถึง รวมถึงวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการ ทางโสตทัศนศึกษา

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533: 80) กล่าวคือ สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่ง ต่าง ๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สรุปได้ว่าสื่อการเรียนการสอน หมายถึงตัวกลางหรือพาหะเป็นตัวที่ช่วยนำและถ่ายทอดสาระและความรู้จากครูผู้สอนหรือจาก แหล่งผู้รู้ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ได้เร็วขึ้นใน เวลาที่จำกัด

กิดานันท์ มลิทอง (2536: 76) ได้สรุปความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เป็นสิ่ง ช่วยอธิบายและเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนที่ตั้งไว้ จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นตัวกลางซึ่งผู้สอนนำมาใช้ใน กระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระ ตลอดจนกิจกรรม ต่างๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของสื่อการสอน

สื่อการสอนมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างมากทั้งต่อตัวผู้สอนและ ผู้เรียน เพราะสื่อการสอนคือศูนย์รวมความสนใจของนักเรียน ช่วยให้บรรยากาศของการเรียน การสอนสนุกสนานมีชีวิตชีวา นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่ติดตามบทเรียน ครูสามารถใช้ สื่อนำเข้าสู่วิชาเรียน สอนเนื้อหา สรุปและทบทวนบทเรียนได้เป็นอย่างดี สื่อการสอนยังช่วย ครูประหยัดเวลาและแรงงานในการอธิบาย ช่วยนักเรียนให้เข้าใจบทเรียนได้รวดเร็ว ถูกต้อง และจำได้แม่นยำยิ่งขึ้น นักเรียนจะได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้นหลาย ๆ อย่าง จากการได้เห็น ได้ฟัง ได้สัมผัส และได้แสดงออกมา (มัทนา ทองใหญ่, 2535: 13) นอกจากนี้ สื่อการสอน สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งกับนักเรียน และผู้สอนดังต่อไปนี้ (กิดานันท์ มลิทอง, 2540: 88)

1. สื่อกับนักเรียน

1.1 เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยังยากซับซ้อนได้ง่ายระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วย ให้เกิดความจิตรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

1.2 สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความ สนุก และไม่เบื่อการเรียน

1.3 การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น

1.4 ช่วยให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และกับผู้สอนด้วย

1.5 ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และกับผู้สอนด้วย

1.6 ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น

1.7 ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการเรียนการสอนรายบุคคล

2. สื่อกับผู้สอน

2.1 การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอนช่วยให้บรรยากาศในการเรียนการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้เพิ่มขึ้นด้วย

2.2 สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้บ้าง

2.3 เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวเสมอในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิคต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจยิ่งขึ้นประเภทของสื่อการเรียนการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2538: 90) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนมิได้หมายถึงวัสดุอุปกรณ์ราคาแพงต่างๆ อย่างที่เข้าใจ แต่จะประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์บางอย่างที่มีราคาถูก จัดหาหรือจัดซื้อได้ง่าย สามารถนำมาใช้สื่อการสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน ได้จัดจำแนกออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. สื่อการสอนประเภทวัสดุ หมายถึง สื่อการสอนที่เป็นวัสดุสิ้นเปลืองใช้แล้วหมดไปหรือผู้ฟังได้ง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ ภาพชุด กระดาษ फिल्मสไลด์ ซี ซีดี คาสเซต หรือ วัสดุ ธรรมชาติต่างๆ

2. สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ หมายถึง สื่อการสอนประเภทเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสอนโดยตรง เช่น ของจริง หุ่นจำลองต่างๆ และเครื่องมือสำหรับเสนอวัสดุ เช่น เครื่องมือฝึกงาน เครื่องมือปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

3. สื่อการสอนประเภทวิธีการ หมายถึง กระบวนการและวิธีการต่างๆ ซึ่งรวมทั้งวิธีการใช้อุปกรณ์และกระบวนการที่เป็นอิสระ คือ ไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์แต่อย่างใด เช่น การฟัง วิทยากร การศึกษานอกสถานที่ การแสดงละคร การสาธิต การจัดนิทรรศการ

ชาวลิต เกิดทิพย์ (2538: 31) แบ่งสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. วัสดุ เป็นเนื้อหาวิชาความรู้หรือสิ่งที่เราเก็บและส่งผ่านไปยังผู้รับซึ่งเรียกว่า (Software) ได้แก่ เนื้อหาความรู้ในฟิล์มภาพยนตร์ ไม่ใช่ตัวฟิล์ม

2. เครื่องมือ เป็นเครื่องมือที่ส่งเนื้อหาความรู้ เรียกว่า (Hardware) เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องเล่นเทป ฯลฯ

3. เทคนิค คือ กระบวนการใช้เครื่องมือและวัสดุในการจัดการเกี่ยวกับการเรียน การสอน เช่น การเล่นเกม การจัดสถานการณ์จำลอง ฯลฯ ลักษณะเช่นนี้ บางครั้งเรียกว่า สื่อประสม (Multimedia)

การใช้แหล่งวิทยาการในการจัดการเรียนการสอน

แหล่งวิทยาการ หมายถึง สถานที่ บุคคล เอกสาร หรือสิ่งต่างๆ ที่จะเป็นแหล่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้แก่ ผู้เรียน และส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนได้อย่างรวดเร็ว และเสียเวลาน้อยที่สุด

แหล่งวิทยาการเสริมหลักสูตร หมายถึง แหล่งใดแหล่งหนึ่งที่ให้ความรู้ความเข้าใจ หรือประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตร ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ และผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงมากที่สุด แหล่งวิทยาการอาจเรียกเป็นอย่างอื่น เช่น แหล่งวิทยาการเสริมหลักสูตร แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ แต่ความหมายอย่างเดียวกันคือ เป็นสถานที่ บุคคล เอกสาร วัสดุ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นแหล่งเสริมความรู้ และช่วยให้กิจกรรม การเรียนการสอนในหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดกว้างขวาง และส่งผลให้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนอย่างรวดเร็ว และเสียเวลาน้อยที่สุด (ทัศนีย์ ศุภมณี. 2532: 79)

ประเภทของแหล่งวิทยาการ

จำรัส มีกุล (2542: 85) ได้แบ่งประเภทของแหล่งวิทยาการออกเป็น 4 ประเภท ดังมีรายละเอียดแหล่งวิทยาการแต่ละประเภทไว้ดังนี้

1. แหล่งวิทยาการในโรงเรียน หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้แก่

1.1 ครู นับเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญและมีค่ามากที่สุดในห้องเรียน การเรียนรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่ต้องอาศัยครูแทบทั้งสิ้น

1.2 ห้องสมุด ห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวมเอกสารความรู้เกือบทุกประเภท เช่น หนังสือ ตำรา หนังสือประกอบหลักสูตรสำหรับครูและนักเรียน เพื่อให้ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนจึงควรจัดให้มีห้องสมุด มีหนังสือ และเอกสารความรู้ต่าง ๆ ไว้บริหารอย่างเพียงพอ

1.3 ห้องศูนย์สื่อ ศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติ และโรงฝึกงาน ล้วนเป็นแหล่งความรู้ที่โรงเรียนจะต้องมีไว้เพื่อบริการแก่ครูและนักเรียน เพื่อให้ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนจึงควรจัดให้มีห้องสมุด มีหนังสือ และเอกสารความรู้ต่าง ๆ ไว้บริการอย่างเพียงพอ

2. แหล่งวิทยาการในกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันแต่ละกลุ่มประมาณ 6 – 10 โรงเรียน สามารถแลกเปลี่ยนหรือใช้ร่วมกันได้ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ครูและสิ่งต่างๆ

3. แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิต และสถานที่สิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ในท้องถิ่น สามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี นับเป็นการนำเอาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาด้วย แยกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

3.1 ทรัพยากรบุคคล บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความถนัดพิเศษในวิชาการ ต่างๆ เช่น วิทยากรท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ที่มีถิ่นฐานบ้านเรือน และประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ข้าราชการ พ่อค้า ช่างนา ช่างสวน ชาวไร่ พระสงฆ์ และผู้อาวุโส เป็นต้น วิทยากรผู้มาเยี่ยม ได้แก่ บุคคลในท้องถิ่นอื่นที่มาเยี่ยม หรือเป็นแขกของชุมชนเป็นครั้งคราว

3.2 ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ โดยทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ถูกต้องและซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งนั้น

3.3 ทรัพยากรสังคม หมายถึง สิ่งที่สังคมสร้างขึ้นอย่างมีจุดประสงค์ ได้แก่ ห้องสมุด ประชาชน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ วัด โบสถ์ สุเหร่า สถานประกอบการ โรงงานที่อ่านหนังสือหมู่บ้าน อนุสรณ์สถานต่างๆ เป็นต้น

4. แหล่งวิทยาการนอกท้องถิ่น อาจจะทำได้โดย นำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ แหล่งวิทยาการนอกท้องถิ่นการให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้จากแหล่งวิทยาการนอกท้องถิ่น เหล่านี้จะช่วยให้รักเรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น

กล่าวโดยสรุป สื่อและแหล่งเรียนรู้เป็นตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เป็นสิ่งช่วยอธิบายเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ซึ่งในการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายครูผู้สอนควรพิจารณาที่เกี่ยวกับสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มาช่วยในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ตลอดจนกิจกรรม ที่จัดให้แก่ผู้เรียน ได้อย่างกว้างขวางและสอดคล้องกับ กิจกรรม เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้

6.3 จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centered) ผู้สอนจำเป็นต้องมีการวางแผนกิจกรรมโดยจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้แสดงออกในการกำหนดความต้องการในการเรียนรู้ รวมทั้งจัดกระบวนการและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรายบุคคล การจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก และร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพและบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนสามารถใช้

บันทึกผลการเรียนหรือแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน ตั้งแต่เริ่มเรียนจนจบการเรียนในหัวข้อเนื้อหาวิชานั้นๆ และผู้เรียนก็สามารถมีส่วนร่วมในการดูความก้าวหน้าทางการเรียนของตนเองได้ด้วย (กรมการศึกษา
นอกโรงเรียน. 2543: 121-123)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสามารถสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมายสารกิจกรรม แหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัดความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายกิจกรรมและวิธีการ เรียนรู้ ได้คิดเอง ทำเอง ปฏิบัติเองและสร้างความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่สอดคล้องกับการ ดำรงชีวิตจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูมีบทบาทเป็นผู้วางแผนชั้นต้น ทั้งเนื้อหาและวิธีการแก่ผู้เรียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้และช่วยชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของคำว่า การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้ดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539: 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่าเป็นการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540: 75) ได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า เป็นกิจกรรมที่ครูเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง คือ เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนครูจะเป็นผู้ประสานงาน ให้คำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหาเมื่อผู้เรียนต้องการ กระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และเป็นผู้สรุปประเด็นสำคัญ การเรียนการสอนดำเนินไปโดยการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

บังอร อนุเมธางกูร (2541: 34) กล่าวว่า การสอนในลักษณะที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการสอนในลักษณะให้นักเรียนสร้างความรู้โดยให้โอกาสนักเรียนได้คิดมีส่วนร่วมในการแสดงออก การปฏิบัติในกิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมภาคปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจะมีครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการคิดอยากรู้คำตอบ เพื่อจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนศึกษาทดลองหาคำตอบด้วยตนเอง

นวลจิตต์ ชาวศิริพิทักษ์ (2542: 16) กล่าวว่า การสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ทำได้หลายลักษณะ แต่ละลักษณะมีลักษณะร่วมที่ชัดเจนอยู่ประการหนึ่ง คือ ต้องเป็นการสอนที่นักเรียนมีโอกาสได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งตรงกับหลักการการจัดการเรียนการสอนแบบ CIPPA

ธนู ฤทธิกุล (2542: 42) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้คิดค้น สร้างและสรุปข้อความรู้ด้วยตนเองสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ได้มีนักวิชาการ ให้ความหมายไว้ดังนี้ (ชนาธิป พรกุล. 2544: 3 – 7)

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง ผู้เรียนเป็นคนสำคัญที่สุด ในการจัดการเรียน การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเรียนรู้มากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้ คือ งานที่ผู้เรียนทำแล้วเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยแสดงเป็นพฤติกรรมที่ครูกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรมี ความหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ทุกด้าน

ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 4 ด้านดังนี้

1. ด้านร่างกาย คือ การที่ผู้เรียนใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำกิจกรรม ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายทำกิจกรรม ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายประสาทการรับรู้ตื่นตัว ทั่วทั้งตัว ทั่วร่างกาย ข้อมูลได้ดี
2. ด้านสติปัญญา คือ การที่ผู้เรียนใช้สมองหรือกระบวนการคิดในการทำ กิจกรรม
3. ด้านสังคม คือ การที่ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นขณะทำกิจกรรม ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทักษะทางสังคม
4. ด้านอารมณ์ คือ การที่ผู้เรียนรู้สึกต้องการและยินดีทำกิจกรรมเพื่อ แสวงหาความรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง การมีส่วนร่วมด้านอารมณ์มักจะดำเนินควบคู่ไปกับ กิจกรรมการเรียนรู้ด้านร่างกาย สติปัญญา และสังคม

แนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการจุดตามแนวทฤษฎี พุทธินิยม (Cognitive theories) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในสมองเกิดจาก กระบวนการกระทำกับข้อมูล มีการบันทึกข้อมูลและดึงข้อมูลออกมาใช้ วิธีเรียนรู้มีผลต่อ การจำ การลืมและการถ่ายโอน (Transfer) ความรู้ แรงจูงใจ ระหว่างการเรียนรู้มีความสำคัญ ต่อการชี้นำ ความสนใจมีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดข้อมูล และส่งผลโดยตรงต่อรูปแบบ การเรียนรู้ของผู้เรียน

การจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือที่ ผู้เรียนสำคัญที่สุด มีลักษณะดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 2)

1. เป็นวิธีการที่ครูให้โอกาสผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการของตนเองตามความ ถนัดที่แตกต่างกันของแต่ละคน

2. ผู้เรียนสร้างความรู้ พัฒนาทักษะและเจตคติจากการลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูและผู้เรียนร่วมกันออกแบบ

3. ครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาชี้ทางเลือกหลากหลายให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจจากข้อมูลและสาระที่ผู้เรียนได้สืบค้นและแสวงหามาได้

4. ผู้เรียนจะกระตือรือร้นเอง เพราะการลงมือปฏิบัติกิจกรรมทำให้ตื่นตัว เป็นผู้รุก (Active) และไม่เป็นผู้อยู่รับอย่างเฉื่อยชา (Passive) เมื่อได้ใช้วิธีการเรียนรู้ที่ตนเองนัดด้วยความกระตือรือร้นและสนุก การเรียนรู้ก็จะตามมา

5. ครูสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสิ่งที่เรียนรู้และความเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เช่น ประวัติศาสตร์ของหมู่บ้าน ทำให้เขามีชีวิตอยู่อย่างไร สภาภูมิศาสตร์เกี่ยวข้องกับฝนตกน้ำท่วมในชุมชนของเขา ผู้เรียนจะสามารถสรุปสาระ และแนวคิดที่ตนเองเข้าใจ ความสนใจ ความศรัทธาในเรื่องที่เรียน ความรู้สึกและเจตคติที่ดีต่อการเรียนต่อตนเอง และต่อผู้สอนก็จะเกิดขึ้นด้วย

ปัจจุบันแนวคิดการสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism) ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายว่า มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แนวคิดนี้มีความเชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้นได้เรื่อยๆ โดยอาศัยการพัฒนาโครงสร้างความรู้ภายในบุคคล และการรับรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

โครงสร้างของความรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. ความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่
2. ความรู้ใหม่ ที่ผู้เรียนได้รับเป็นข้อมูล ความรู้ ความรู้สึก และประสบการณ์

3. กระบวนการทางสติปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการทางสมองที่ผู้เรียนใช้ทำความเข้าใจกับความรู้ใหม่ และใช้เชื่อมโยงปรับความรู้เดิม และความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ดังนั้นครูที่จัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ผู้สอนไม่จำเป็นต้องบอกความรู้เนื้อหาสาระอีกต่อไป

หลักการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) หลักการจัดการเรียนการสอนชิปปาโมเดลเป็นหลักที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเสนอแนวคิดโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แคมมณี อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจุดเน้นที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ หลักการจัดของโมเดลชิปปา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

C มาจากคำว่า Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิด การสรรค์สร้างความรู้ ได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเองซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจเกิด

การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้แก่กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น ครู เพื่อน ผู้รู้ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งความรู้และสื่อประเภทต่าง ๆ กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Process Skills หมายถึง ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ในการสร้างความรู้จากนั้นการเรียนรู้จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ดี หากผู้เรียนอยู่ในสภาพที่มีความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพรับรู้ที่ตื่นตัวไม่เฉื่อยชา

P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การมีส่วนร่วมทางกาย ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำเป็นขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและกระบวนการที่นำมาจัด กิจกรรม เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแสวงหา ความรู้ เป็นต้น กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

A มาจากคำว่า Appllication หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้หลายอย่างแล้วแต่ลักษณะของกิจกรรม

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักชิปปาโมเดลมีองค์ประกอบสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ 5 ประการ ครูสามารถเลือกรูปแบบวิธีสอน กิจกรรมใด ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบทั้ง 5 อีกทั้งการจัดกิจกรรมก็สามารถจัดลำดับองค์ประกอบใดก่อนหลังได้เช่นกันและเพื่อให้ครูที่ต้องการนำหลักการของโมเดลชิปปาไปใช้ได้สะดวกขึ้น รองศาสตราจารย์ ดร.ทิตนา แคมมณี จึงจัดขั้นตอนการสอนเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นทบทวนความรู้เดิม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตนกิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การสนทนาซักถามให้ผู้เรียนบอกสิ่งที่เคยเรียนรู้ การให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เดิมหรือการให้ผู้เรียนแสดงโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer)

2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การที่ครูจัดเตรียมเอกสารสื่อต่าง ๆ หรือแนะนำแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เรียน

3. ขั้นศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความหมายของข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่สรุปความเข้าใจแล้วเชื่อมโยงกับความรู้เดิมกิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น กระบวนการคิดกระบวนการกลุ่มหรือกระบวนการแก้ปัญหา สร้างความรู้ขึ้นมา

4. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่ออาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้นกิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนแต่ละคน แบ่งปันความรู้ความเข้าใจให้ผู้อื่นรับรู้ และให้กลุ่มช่วยกันตรวจสอบ ความรู้ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน

5. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย กิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนสรุปประเด็นสำคัญ ประกอบด้วยมโนทัศน์ย่อยของความรู้ทั้งหมดทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่แล้วนำมารวบรวมเรียบเรียงให้ได้ใจความสาระสำคัญครบถ้วน สะดวกแก่การจดจำ ครูอาจให้ผู้เรียนจัดเป็นโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer) ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยในการจดจำข้อมูลได้ง่าย

6. ขั้นแสดงผลงาน เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนด้วยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้อื่นกิจกรรมในขั้นนี้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนแสดงผลงาน การสร้างความรู้ของตนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดนิทรรศการ จัดการอภิปราย แสดงบทบาทสมมติเขียนเรียงความ วาดภาพ แต่งคำประพันธ์ เป็นต้น และอาจมีการจัดประเมินผลงานโดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม

7. ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้สถานการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจและความชำนาญตัวบ่งชี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเมื่อครูจัดการเรียนการสอนและประเมินผลแล้วและมีความประสงค์จะตรวจสอบได้ว่า ดำเนินการมาถูกต้องตามหลักการจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์กลางหรือไม่ ครูสามารถตรวจสอบด้วยตัวเองโดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งมีตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติกับผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกฝนค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์หาคำตอบอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาคำตอบด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรีศิลปะและกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานกับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม

8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และต่อเนื่อง

9. ผู้เรียนรักโรงเรียนของตนและมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน บทบาทผู้สอนที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ (วิชย วงษ์ใหญ่, 2542: 39 – 41)

1. ผู้สอนมีความเชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา ลักษณะการออกแบบการเรียนรู้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบเรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้จากสภาพจริง เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้อย่างเต็มที่

2. การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ จะส่งผลคุณภาพและประสบการณ์ทางสมองของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางปัญญาสังเกตได้จากการเพิ่มขึ้นของความเข้าใจที่ลึกซึ้งในตัวผู้เรียน

3. จากเนื้อหาสู่กระบวนการ กระบวนการเรียนรู้ที่มาจากผู้เรียนซึ่งจะมีความหลากหลาย องค์ความรู้ไม่มีขีดจำกัด ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนโดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ไม่ใช่คุณภาพของการจำแต่เป็นศักยภาพของความใส่ใจและแรงผลักดันของแต่ละบุคคลบทบาทผู้สอนคอยสังเกต สนับสนุน สร้างบรรยากาศ ทางสังคมที่กำหนดขอบเขตการเรียนรู้กับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในโลกในสมาชิกของผู้เรียน

4. การพัฒนาแบบองค์รวม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ผู้เรียนทุกๆ คน ทุกๆ ด้าน บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้กระทำ

4.1 ให้โอกาสผู้เรียนเรียนรู้ในแนวคิดหลัก (Main Concept) โดยการลดเนื้อหาจากหลักสูตรอัดแน่น

4.2 ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ให้ผู้เรียนให้ติดตามสิ่งที่น่าสนใจ สร้างความเชื่อมโยงกับแนวคิดหลัก และการเข้าถึงข้อสรุป

4.3 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สำคัญ เพราะปัจจุบันความซับซ้อนของสังคม และโลก สามารถศึกษาได้อย่างหลากหลาย และความจริงเป็นสิ่งที่มักจะเกิดขึ้นจากการตีความ

4.4 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง และให้มีการแลกเปลี่ยนทั้งความคิดเห็น และวิธีการแก้ปัญหา จะเป็นวิธีให้ผู้เรียนแก้ปัญหาได้ดีขึ้น

4.5 ยอมรับว่ากระบวนการเรียนรู้และกระบวนการประเมินการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่จะต้องพัฒนาอยู่เสมอ และไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวสำหรับการดำเนินการ

กล่าวโดยสรุป ครูควรจัดกิจกรรม และสถานการณ์ ตลอดจนบรรยากาศ ในการเรียนการสอนให้เอื้อกับผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีความหมายมากขึ้น บรรยากาศที่ดีจะช่วยส่งเสริมความสนใจและตั้งใจเรียน เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการทำ กิจกรรมให้สำเร็จด้วยดี ในขณะที่เดียวกันครูควรพิจารณาการจัดกิจกรรมและ

สภาพการณ์ ตลอดจนบรรยากาศ การกระตุ้นเร้าเพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกในกิจกรรมการเรียนรู้ การซักถาม การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ จากการลงมือปฏิบัติจริงด้วย

6.4 วัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรการศึกษาของประเทศไทยจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตร่วมกันผู้อื่นอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัด ความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคล (กรมวิชาการ. 2545: 1)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ซึ่งเป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งสำหรับการจัดการศึกษาทุกกลุ่ม เช่น การศึกษาพิเศษ การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถเฉพาะทางเป็นต้น โดนมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียน และแกนกลางไปพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะพึงอันประสงค์ สำหรับจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

ชาธิป พรกุล (2544: 6 – 7) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน การสอนและการประเมินผลจำเป็นต้องมีลักษณะสอดคล้องกันและดำเนินควบคู่กันไป ดังนั้นเมื่อการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง (Authentic Learning) จึงต้องทำการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

การประเมินตามสภาพจริง มีความหมายดังนี้

1. เป็นวิธีการที่สามารถค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. เป็นการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติผลการปฏิบัติ และเจตคติของผู้เรียน

ในการประเมินผลครูต้องนำสิ่งที่ต้องการประเมินมาผสมผสานแล้วเลือกวิธีการประเมินให้เหมาะสม ไม่มีวิธีประเมินผลวิธีเดียวที่สามารถประเมินผู้เรียนได้ทุกด้านวิธีประเมินผลสามารถแบ่งได้ 4 วิธี ดังนี้

1. การใช้แบบทดสอบแบบคำตอบมีตัวเลือก (Selected Response) แบบทดสอบนี้มีลักษณะเป็นคำถามที่มีหลายคำตอบ ให้ผู้เรียนเลือกคำตอบที่ดีที่สุดตัวบ่งชี้

ผลสัมฤทธิ์ คือ จำนวนหรืออัตราส่วนของคำถามและคำตอบที่ถูกต้อง

2. การใช้แบบทดสอบแบบอัตนัย (Essay) แบบทดสอบอาจเป็นคำถาม การให้อธิบายวิธีการแก้ปัญหาการเปรียบเทียบเหตุการณ์ หรือการตีความข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนจะต้องรวบรวมข้อมูลแล้วเขียนเป็นคำตอบที่แสดงมโนทัศน์ของเรื่องนั้น ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ คือ จำนวนคะแนนที่ได้รับจากคะแนนเต็ม

3. การแสดงพฤติกรรม (Performance) ผู้เรียนทำกิจกรรมที่กำหนด โดยมีครูคอยสังเกตกระบวนการการใช้ทักษะต่างๆ หรือประเมินจากผลผลิตซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีทักษะในการผลิตอย่างมีคุณภาพ เช่น รายงาน นิทรรศการทางวิทยาศาสตร์ หรืองานประดิษฐ์ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ คือการจัดระดับ (Rating) คุณภาพของพฤติกรรมหรือผลผลิต

4. การสื่อความหมายระหว่างครูและผู้เรียน (Personal Communication) ครูอาจใช้วิธีถามคำถามระหว่างสอน สัมภาษณ์ สนทนา ประชุม ฟังการอภิปรายของผู้เรียน หรือสอบปากเปล่า

ผลของการประเมินจะเกิดประโยชน์เมื่อการประเมินผลมีคุณภาพสูง คุณภาพหมายถึงสิ่งต่อไปนี้

- 4.1 สิ่งที่ประเมินชัดเจน
- 4.2 วิธีการเหมาะสม
- 4.3 การเป็นตัวแทนและอ้างอิงได้
- 4.4 มีความเที่ยงตรงปราศจากอคติและการบิดเบือน

มีผู้ให้ความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน ดังนี้ กรมวิชาการ (2540: 6) กล่าวว่า การประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง กระบวนการสังเกต การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่นักเรียนทำ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่เด็กเหล่านั้น ไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากปฏิบัติในสภาพจริง

อุทุมพร จามรมาน (2540: 4) กล่าวว่า การประเมินผลสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการตีความสามารถของนักเรียนที่เรียนโดยการปฏิบัติจริงทำจริง ๆ ฝึกงาน ในโรงเรียนจริง ทำการทดลองจริง บริการชุมชนจริง เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความหมายและเหมือนชีวิตจริง

สมนึก นนธิจันทร์ (2540: 73) กล่าวว่า การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการแสดงออกหลาย ๆ ด้านเพื่อนำไปแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่สลับซับซ้อนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 45) กล่าวถึงความหมายของการวัดและประเมินผลจากสภาพจริงว่า หมายถึง การวัดและประเมินผลจาก

สภาพที่แท้จริงของผู้เรียนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง โดยยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนเน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นทั้งในและนอกห้องเรียน มีผู้เกี่ยวข้องในการประเมินหลายฝ่ายและเกิดขึ้นได้ในทุกบริบทที่จะเป็นไปได้ เป็นการประเมินที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546: 50) กล่าวว่า การประเมินผลสภาพจริงเป็นกระบวนการวัดผลและสังเกตผลอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีประเมินผลความสามารถทางด้านต่างๆ ของผู้เรียนโดยมุ่งประเมินจากผลงานที่ปฏิบัติจริงมากกว่าประเมินจากผลการทดสอบด้านข้อสอบแบบเลือกตอบ และเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริงต้องมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม และปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน หมายถึง กระบวนการประเมินผลที่ยึดพฤติกรรมและการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ ซึ่งกระทำไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู และผู้เรียน พร้อมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย มีการใช้กระบวนการสังเกต แบบทดสอบ การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลนักเรียน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานและพัฒนาการของผู้เรียน

วิธีการประเมินผลสภาพจริง

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546: 62 - 64) กล่าวว่า การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยให้ผู้สอนรับรู้ข้อมูลและผลสำเร็จจากการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่เป็นจริงโดยเน้นการประเมินผลความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่นำมาใช้อย่างหลากหลายซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่กระทำได้ตลอดเวลาสถานที่ วิธีการสังเกตสามารถใช้ประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
2. การสัมภาษณ์ ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจมากกว่าความจำ และด้านความรู้สึกนึกคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมของผู้เรียน ยึดถือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมทั้งเห็นคุณค่าในสาระการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ เป็นต้น
3. บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูล เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความถนัด ความสนใจและการแสดงออกของพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการเรียนรู้และแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน
4. แบบทดสอบวัดความสามารถที่เป็นจริง เป็นวิธีการสร้างข้อ สอน โดยใช้คำถามเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความ เข้าใจ การฝึกทักษะและกระบวนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์
5. การรายงานตนเอง เป็นวิธีการประเมินด้วยการให้ผู้เรียนเขียน บรรยายความรู้สึกหรือพูดแสดงความคิดเห็นออกมาโดยตรงเพื่อประเมินความรู้สึกนึกคิด

ความเข้าใจความต้องการ การใช้วิธีการต่าง ๆ และการสร้างผลงานของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้สอนและสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

6. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นการจัดเก็บตัวอย่างผลงานที่มีการรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบและกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชั้นของหลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียน เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนพัฒนาได้สำเร็จ รวมทั้งความถนัด ความสนใจ ความพยายาม แรงจูงใจ และความก้าวหน้าทางการเรียนที่สามารถนำมาประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละคนให้มีความเชื่อถือ (Reliability) มากยิ่งขึ้น

จากวิธีการประเมินตามสภาพจริงที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั้ง 6 วิธี ที่กล่าวมานี้ ผู้สอนสามารถสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวัดผลให้เหมาะสมกับวิธีการเหล่านี้ได้อย่างหลากหลาย เช่น แบบทดสอบ แบบตรวจสอบรายการ แบบประเมินค่า แบบสัมภาษณ์ แบบวัดเจตคติ แบบบันทึก แบบวัดความสามารถจริง แบบบันทึกประจำวัน แฟ้มพัฒนางาน ฯลฯ

บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2538: 13) กล่าวถึงแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของนักเรียนว่ามีลักษณะเฉพาะดังต่อไปนี้

1. สามารถปรับเปลี่ยนไปใช้กับจุดหมายการสอนเป็นรายบุคคล ที่เป็นเช่นนี้เพราะ นักเรียนแต่ละคนเป็นเตรียมแฟ้มสะสมงานของตนเอง ดังนั้นงานที่ทำของแต่ละคนจึงไม่จำเป็น ต้องเป็นสิ่งเดียวกัน

2. จะเน้นผลผลิตของงานมากกว่าวิธีการทำงาน การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน มีความเชื่อว่าถ้านักเรียนใช้วิธีการที่ดีกว่าย่อมทำให้ได้ผลงานที่ดีกว่าย่อมทำให้ได้ผลงานที่ดีกว่า ดังนั้น การพิจารณาผลงานที่เก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน จะสามารถสะท้อนถึงวิธีการทำงานได้ด้วย โดยการเก็บรวบรวมผลงานที่ทำในแต่ละขั้นตอน และมีการจัดบันทึกรายการที่สังเกตในระหว่างการทำงานอย่างละเอียด ก็สามารถทำให้ทราบถึงวิธีการทำงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. โดยปกติทั่วไปเป็นการค้นหาจุดเด่นของนักเรียนมากกว่าการหาจุดอ่อนของนักเรียน แบบทดสอบส่วนมากจะเป็นการสอบเพื่อหาที่ผิดพลาด ดังนั้นการสอบจึงมีลักษณะเหมือนการลงโทษ แต่แฟ้มสะสมงานจะมีลักษณะเป็นการเสริมแรงใจให้กำลังใจ เพราะนักเรียนสามารถเลือกตัดสินใจว่าจะใช้ผลงานชิ้นที่ดีที่สุดในการประเมิน นักเรียนจึงมักไม่ชอบการสอบ และพยายามหลบเลี่ยงการสอบ แต่จะมีความสุขกับการทำแฟ้มสะสมงานของตนมากกว่า

4. จะเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าครู นักเรียนเป็นเจ้าของแฟ้มสะสมงาน ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะว่า ควรจัดเนื้อหาสาระอย่างไรเท่านั้น และแฟ้มสะสมงาน เมื่อทำเสร็จแล้วจะคงเก็บไว้ในห้องเรียน และสามารถเปิดเผยได้ การประเมินจากแฟ้มสะสมงานจึงมีลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา ซึ่งต่างจากการใช้แบบทดสอบที่ครูจำเป็นต้องปกปิดข้อสอบเป็นความลับอยู่เสมอ

5. สามารถใช้เป็นสื่อแจ้งความสัมฤทธิ์ให้คนอื่น ครูสามารถใช้ข้อมูลจากแฟ้มสะสมงาน ในการอธิบายความก้าวหน้าของนักเรียนกับผู้ปกครอง

6. ยังไม่ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นมากเท่าที่ควร เนื่องจากยังเป็นวิธีการที่ค่อนข้างใหม่อยู่ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน จึงควรกำหนดให้นักเรียนเก็บรวบรวมผลงานที่มีจำนวนมากพอเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของการประเมิน

กล่าวโดยสรุป การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการประเมินที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการแสดงออกหลาย ๆ ด้าน โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติจะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง เพื่อให้นักเรียนนำไปแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่สลับซับซ้อนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งครูควรออกแบบเครื่องมือในการวัดผล การเรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ โดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของผู้เรียนแล้ว นำผล จากการวัดไปตัดสินคุณค่าของระดับความสามารถ เพื่อนำผลไปพัฒนาผู้เรียน และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

7. ข้อมูลพื้นฐานของครูตามตัวแปรต้น

การจัดการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคอนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 3) และเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักสูตร จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติ ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา กรมวิชาการ (2545: 5) จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน คือ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือ กระบวนการ การเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม ของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลัก ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิด และ การทำงานอย่างสร้างสรรค์

3. ประสบการณ์

อีกตัวแปรหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจที่จะนำมาศึกษา คือ ตัวแปรประสบการณ์ เนื่องจากมีนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาไว้ เป็นต้นว่า เมธาวดี จันทรโชติ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตรและด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการสอนพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีเวลาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแตกต่างกัน และ มณธิรา ปันดี (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานครพบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ที่สอนระดับชั้นต่างกัน และมีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) แตกต่างกัน

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาตัวแปรต้นที่เกี่ยวข้อง 3 ตัว คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน 8 กลุ่มสาระ ประสบการณ์ในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยในประเทศ

โสภารวรรณ อัมพันศิริรัตน์ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลเกี่ยวกับการนิเทศด้านวิชาการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ จังหวัดพัทลุงใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านแนะแนว และด้านการวัดผลประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญของครูประจำกลุ่ม คือ ขาดสื่อการเรียนการสอน เช่น แบบเรียน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

ถมรัตน์ บุญญานิธิ์ (2541: 80 – 83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ระบุปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียงจากมากไปหาน้อย จำนวนทั้งสิ้น 36 รายการ รายการที่เป็นปัญหามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.60 ของผู้ตอบ คือ ความสนใจใฝ่เรียนของนักเรียนไม่เท่ากัน เช่น ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมขาดความรับผิดชอบไม่สนใจศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง รายการที่มีปัญหารองลงมาคิดเป็นร้อยละ 21.05 คือ ขาดแคลนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และมีจำนวนไม่เพียงพอ และคิดเป็นร้อยละ 16.84 คือ เนื้อหาวิชากับระยะเวลาไม่สัมพันธ์กัน เนื่องจากเนื้อหาที่ต้องสอนที่มากและการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องใช้เวลานาน ทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่ทันต่อเวลาและครูผู้สอน วิชาคณิตศาสตร์เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ระบุปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียงจากมากไปหาน้อยจำนวนทั้งสิ้น 30 รายการ รายการที่เป็นปัญหามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 43.42 ของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม เช่น ไม่ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และไม่แก้ไขปัญหด้วยตนเอง โดยเฉพาะเด็กที่เรียนอ่อน รายการที่เป็นปัญหารองลงมาคิดเป็นร้อยละ 19.74 คือ พื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนแตกต่างกัน และคิดเป็นร้อยละ 17.11 คือ เนื้อหาวิชามีมากการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้สอนไม่ทัน

จันทร์หา พวงยอด (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง ผลการวิจัยพบว่า ประการแรก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบ ด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนสูงขึ้นในทุกสัปดาห์ ประการที่สอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนรู้สูงขึ้นเป็นลำดับจากสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 3 แต่ในสัปดาห์ที่ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนลดลงเล็กน้อยและมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกในสัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 6 ตามลำดับ และประการที่สาม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน ด้านการปฏิบัติตนในการเรียน และด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองสูงขึ้น หลังจากการใช้กิจกรรม และเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิริรัตน์ เทียมเสวีวงศ์ (2543: 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคนิคการขาย โดยการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับการสอนแบบปกติของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนกรุงเทพธุรกิจพาณิชยการ พบว่า การสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ถ้าครูผู้สอนไม่ยึดติดกับเนื้อหา เวลา และให้ออกาสนักเรียนทุกคนค้นพบตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตและผู้บริหาร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ควรจัดอบรมเทคนิคการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตลอดจนติดตามผลการนำไปใช้ในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

อัญชลี มัตธนู และคณะ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูผู้สอน มีพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

มาลี สินเสื่อ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านวัดและประเมินผล ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

สำราญ ตติชรา (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองตราด พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองตราด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับปัญหามากไปน้อยคือ การประชาสัมพันธ์การสอน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การสอนที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดสภาพแวดล้อมทางการสอน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การประเมินตามสภาพจริง การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การทำวิจัยในชั้นเรียน การให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนการเปรียบเทียบศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองตราด จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

สาธิตา สุวรรณสิงห์ (2545: 55) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า การจัดการเรียนการสอน ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การจัดกิจกรรมให้เรียนรู้ตามสภาพจริง และการจัดเนื้อหาสาระอยู่ในระดับมาก ส่วนองค์ประกอบจัดการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกสถานที่ การฝึกทักษะกระบวนการคิด และการจัดสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาจากลักษณะงานสอนแตกต่างกัน พบว่า จัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณาจากประสบการณ์

ในการทำงานแตกต่างกัน พบว่า จัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวม และรายองค์ประกอบ ไม่แตกต่างกัน

ยุพิน ทองสงโสม (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ฤกษ์ชัย เพ็ชรคง (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐาน สำหรับนักเรียนสายช่างอุตสาหกรรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิภาคี) : กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐานสำหรับนักเรียนสายช่างอุตสาหกรรม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิภาคี) ตามความคิดเห็นของนักเรียนด้านบริบทอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับปานกลาง และ เปรียบเทียบการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอน กลุ่มวิชาเทคนิคพื้นฐาน ตามสาขาวิชาที่เรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยการประเมินด้านบริบทและด้านกระบวนการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าเฉลี่ยการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นและด้านผลผลิตไม่ แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า นักเรียนสาขาวิชาช่างยนต์มีค่าเฉลี่ยการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านบริบทสูงกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ และนักเรียนสาขาวิชาช่างยนต์มีค่าเฉลี่ยการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านกระบวนการสูงกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ และนักเรียนสาขาวิชาช่างกลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮอดคินสัน (Hodkinson. 1998: 205 – 206) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการสอนของครูอาชีวศึกษา ในประเทศอังกฤษ พบว่า วิทยาลัยที่จัดการศึกษาทางไกล (Further Education) อาจารย์และครูฝึกจะอยู่ในองค์กรของตนเองไม่จำเป็นต้องกลับไปทำงานเดิมที่เคยทำ และซึ่งในหลายแห่ง พบว่า อาจารย์เหล่านั้น ขาดความรู้ในเชิงกว้างและลึกในแง่ของวิชาชีพทางการศึกษา จึงไม่สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ ดังนั้นจึงเห็นว่าการยกระดับความเป็นผู้เชี่ยวชาญของอาจารย์และครูฝึกให้สูงขึ้นนั้นคือ ต้องมีการพัฒนาความรู้ในทางทฤษฎีทางการศึกษาให้กว้างมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างวิสัยทัศน์ และจำเป็นต้องพัฒนาความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับกลุ่มสาขาอาชีพอื่น ฝึกฝนเกี่ยวกับงานอาชีพเพื่อพัฒนาตนเองต่อไปด้วย

ลี (Lee. 2000: Abstract) ได้วิเคราะห์พัฒนาการความรู้ในการสอนของครูสังคมศึกษา ก่อนประจำการที่สัมพันธ์กับทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์แบบดิจิทัล โดยเน้นวิธีการทางประวัติศาสตร์และการใช้ทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์แบบดิจิทัลเป็นหนทางสำหรับการสร้างกิจกรรมการสอนมีการใช้โครงการประเมินครูเกี่ยวกับฐานและต้นแบบความรู้ของครูสำหรับการให้เหตุผลทางการสอนเป็นโครงการสำหรับการวิจัย มีการให้คำจำกัดความทรัพยากรประวัติศาสตร์แบบดิจิทัลว่าเป็นการนำเสนอเนื้อหา ภาพและสิ่งที่เกิดจากฝีมือมนุษย์เชิงปฐภูมิ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์วิธีการวิจัยใช้ต้นแบบการตีความของ ฮีริคสัน การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการประเมินเป็นลายลักษณ์อักษร การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ วิชาวิธีการสอนสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีผลที่ได้จากการวิจัยเสนอแนะว่าความรู้ในเนื้อหาการสอนเกิดขึ้นตามความรู้ในเนื้อหาวิชากลุ่มตัวอย่างใช้กลยุทธ์เชิงโครงสร้างเมื่อมีการพัฒนาความรู้ในเนื้อหาการสอนซึ่งสัมพันธ์กับทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์แบบดิจิทัล โดยเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตให้ความกระตือรือร้นลดลงสำหรับการใช้ทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์แบบดิจิทัล

คอลลิสัน (Callison. 2003: Abstract) ได้ศึกษาการประเมินของครูเกี่ยวกับบรรยากาศ โรงเรียนและความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการคือประการแรกเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ที่มีอยู่ระหว่างการประเมินของครูเกี่ยวกับบรรยากาศ โรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักเรียน และประการที่สอง เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างบรรยากาศโรงเรียนของครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และระหว่างผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา โดยใช้ดัชนีวัดบรรยากาศองค์การในเขตโรงเรียนแถบดาโกตาตอนใต้ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 317 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบได้รับแบบสำรวจกลับคืนมาจำนวน 250 ฉบับ (78.9%) ส่วนข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้มาจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ แสตนฟอร์ด ซึ่งใช้กับนักเรียนเกรด 5, 8 และ 11 ในเขตโรงเรียนแถบดาโกตาตอนใต้ บรรยากาศองค์การประกอบด้วยมิติ 4 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางการสอน พฤติกรรมครู วิชาชีพ แรงกดดันของผลสัมฤทธิ์ และความ ไม่มั่นคงเชิงสถาบัน ผลที่ได้จากการวิจัยจัดกลุ่มตามสถานที่ได้แก่ระดับประถมและระดับมัธยมซึ่งปรากฏว่า ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการประเมิน โดยรวมของครูเกี่ยวกับบรรยากาศ โรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาหรือมัศวิทยานอกจากนั้น ยังไม่พบนัยสำคัญระหว่างบรรยากาศ 4 ด้าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา และไม่พบความแตกต่างระหว่างการประเมินบรรยากาศของครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะต้องออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง สื่อการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจ

และเรียนรู้ได้เร็วขึ้น นักเรียนได้เรียนรู้ระบบของการให้คำชม และการประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดจนความพยายามของครูที่ต้องการจะปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล พร้อมทั้งเปรียบเทียบสภาพ การจัดการเรียนรู้ในด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้อีกกับผู้เรียน และวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในแต่ละ กลุ่มการเรียนรู้โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 85 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนใน แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในปีการศึกษา 2547 กำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างด้วยการคำนวณตามสูตรของ ยามาเน (Yamane, 1967: 886) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มสาระเป็นชั้น (Strata) ในการแบ่งและทำการสุ่มครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ใช้การสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการ จับสลาก ได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย 12 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 11 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ 12 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 8 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม 8 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ และเทคโนโลยี 6 คน และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 6 คน รวมครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70 คน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จำแนกตามกลุ่มสาระ

กลุ่มสาระ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ภาษาไทย	15	12
ภาษาต่างประเทศ	13	11
คณิตศาสตร์	14	12
วิทยาศาสตร์	10	8
สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม	10	8
ศิลปะ	9	7
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	8	6
สุขศึกษาและพลศึกษา	6	6
รวม	85	70

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะทางชีวสังคมของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน 8 กลุ่มสาระ ประสบการณ์ในการทำงาน และช่วงชั้น ที่ทำการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับ ผู้เรียน และวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และกำหนดค่าระดับคะแนนดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ในระดับปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ในระดับปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ในระดับปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ในระดับปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ในระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา เพื่อกำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ
2. นำรายละเอียดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในคำนิยามเชิงปฏิบัติการมาจัดทำเป็นข้อคำถาม
3. ร่างแบบสอบถามโดยพัฒนามาจาก กฤตยา เดชทวิสุทธิ์ (2546 : 105 – 106) พนิดา ปานอ (2546: 96 – 100) และ คราด ยอดสวัสดิ์ (2546: 100 – 105) ให้ครอบคลุมนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาเนื้อหา ตลอดจนความครอบคลุมตามนิยามเชิงปฏิบัติการ
4. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำต่อไป
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์กำหนด และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94
6. จัดทำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้จัดการ และครูใหญ่โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปขออนุญาตผู้จัดการและครูใหญ่
3. ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 70 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 100

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

1.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมด เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ให้ครบถ้วน

1.2 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

เลือกตอบมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
เลือกตอบมาก	ให้ 4 คะแนน
เลือกตอบปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
เลือกตอบน้อย	ให้ 2 คะแนน
เลือกตอบน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 หาจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลคุณลักษณะทางชีวสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ประสบการณ์ในการทำงาน ช่วงชั้นที่ทำการสอน

2.2 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล โดยรวม รายด้านและรายข้อ

2.3 เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล โดยรวมและรายด้าน โดยการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

2.4 การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้ (ประคอง กรณสูตร. 2538: 77)

2.4.1 ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลในระดับมากที่สุด

2.4.2 ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลในระดับมาก

2.4.3 ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลในระดับปานกลาง

2.4.4 ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลในระดับน้อย

2.4.5 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลในระดับน้อยที่สุด

3. นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติขั้นพื้นฐาน

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทางชีวสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1. สถิติหาคุณภาพของเครื่องมือ

วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 สมมติฐานข้อที่ 1 การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีสภาพการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ครูที่ปฏิบัติการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลแตกต่างกัน ใช้สถิติ ทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

2.3 สมมติฐานข้อที่ 3 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลแตกต่างกัน ใช้สถิติ ทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

2.4 สมมติฐานข้อที่ 4 ครูที่ทำการสอนในช่วงชั้นต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลแตกต่างกัน ใช้สถิติ ทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

จากสมมติฐานข้อ 2.2, 2.3 และ 2.4 เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé's test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาศาภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean square)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability) ของสถิติทดสอบ
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทางชีวสังคมของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน 8 กลุ่มสาระ ประสิทธิภาพในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับ ผู้เรียน และวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ประสบการณ์ในการทำงานและช่วงชั้นที่ทำการสอน

คุณลักษณะทางชีวสังคม	จำนวน (n = 70)	ร้อยละ
1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน		
- ภาษาไทย	12	17.1
- ภาษาอังกฤษ	11	15.7
- คณิตศาสตร์	12	17.1
- วิทยาศาสตร์	8	11.4
- สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	8	11.4
- ศิลปะ	7	10.0
- การงานอาชีพและเทคโนโลยี	6	8.6
- สุขศึกษาและพลศึกษา	6	8.6
รวม	70	100
2. ประสบการณ์ในการทำงาน		
- ตั้งแต่ 1 – 10 ปี	19	27.1
- ตั้งแต่ 11 – 20 ปี	27	38.6
- มากกว่า 20 ปี	24	34.3
รวม	70	100
3. ช่วงชั้นที่ทำการสอน		
- ช่วงชั้นที่ 1	21	30.0
- ช่วงชั้นที่ 2	16	22.9
- ช่วงชั้นที่ 3	17	24.3
- ช่วงชั้นที่ 4	16	22.9
รวม	70	100

จากตาราง 2 แสดงว่า ครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ส่วนใหญ่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 17.1 รองลงมาสอนในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 15.7 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.6 และส่วนใหญ่ทำการสอนอยู่ในช่วงชั้นที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 30.0

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล โดยรวม และรายด้าน

ลำดับ	สภาพการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1	ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ	4.18	.67	มาก
2	ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย	4.17	.53	มาก
3	ด้านกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน	3.68	.52	มาก
4	ด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง	3.57	.41	มาก
	รวม	3.90	.45	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และด้านกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.18$, $\bar{X} = 4.17$ และ $\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านเตรียมการสอนทั้ง เนื้อหาและวิธีการ

ลำดับ	สภาพการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ				
1	ท่านมีการนำเอาคำอธิบายรายวิชาวิเคราะห์เพื่อ กำหนดเนื้อหาสาระในการจัดหน่วยการเรียนรู้	4.04	.82	มาก
2	ท่านจัดทำแผนการเรียนรู้ครอบคลุมมาตรฐานตามที่ กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.25	.75	มาก
3	ท่านได้ออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพความ แตกต่างของผู้เรียน	4.30	.80	มาก
4	ท่านได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลาที่ สถานศึกษากำหนดให้เรียน	4.24	.75	มาก
5	ท่านได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละหน่วย การเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติที่จะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน	4.35	.63	มาก
6	ท่านเตรียมการวางแผนจัดการเรียนรู้ก่อนเข้าสอน	4.30	.68	มาก
7	ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.22	.87	มาก
8	ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมด้าน ความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม	3.98	.97	มาก
9	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับมาตรฐาน การ เรียนรู้ช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.18	.98	มาก
10	ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.21	.93	มาก
11	ท่านได้กำหนดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.10	.83	มาก
12	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดทำเสร็จแล้วผ่านการ นิเทศ พร้อมทั้งได้รับข้อเสนอแนะจากหัวหน้ากลุ่ม สาระและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	4.04	.89	มาก
รวม		4.18	.67	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา และวิธีการ ครูมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกันโดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ครูได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหา ความรู้ เจตคติที่จะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ครูได้ออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพความแตกต่างของผู้เรียนและเตรียมการวางแผนจัดการเรียนรู้ก่อนเข้าสอน ($\bar{X} = 4.35$, $\bar{X} = 4.30$ และ $\bar{X} = 4.30$ ตามลำดับ)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านใช้สื่อ
การสอน และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ลำดับ	สภาพการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย				
1	ท่านได้วิเคราะห์ถึงการเลือกสื่อที่จะนำมาใช้ในการสอน	4.24	.76	มาก
2	ท่านได้พิจารณาเลือกที่จะใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียน	4.15	.91	มาก
3	ท่านจัดทำสื่อการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ การเรียนรู้	4.54	.67	มากที่สุด
4	สื่อที่ท่านใช้ผ่านการวิเคราะห์ว่าสามารถจะทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้	4.02	.93	มาก
5	ท่านใช้เทปวีดิทัศน์ประกอบการสอน	4.15	.77	มาก
6	ท่านจัดทำหรือจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ เป็นสื่อการเรียนรู้	4.27	.84	มาก
7	ท่านให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตการจัดการ และการใช้สื่อ	3.91	.84	มาก
8	ท่านให้นักเรียน เรียนรู้ด้วยตนเองโดยฝึกให้ศึกษา ค้นคว้า	4.31	.73	มาก
9	ท่านให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อ ที่หลากหลาย เช่น สื่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สื่อสิ่งพิมพ์สื่อเทคโนโลยี สื่อบุคคล สื่อวัสดุ/เครื่องมือ และอุปกรณ์สื่อกิจกรรม/กระบวนการ	4.04	.82	มาก
10	ท่านใช้สื่อกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพทางการคิด คิดไตร่ตรอง คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.02	.79	มาก
11	ท่านให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูล ต่างๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	4.41	.69	มาก
12	สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ ที่แปลกใหม่น่าสนใจและทำให้อยากรู้อยากเห็น	4.04	.80	มาก
13	ท่านมีการวางแผนการใช้สื่อแต่ละครั้ง	4.15	.86	มาก
รวม		4.17	.53	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้านใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อที่ว่า ท่านจัดทำสื่อการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านจัดกิจกรรมและ สถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน

ลำดับ	สภาพการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน				
1	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.17	.86	มาก
2	ท่านจัดบรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.00	.79	มาก
3	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.02	.79	มาก
4	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การแสดงบทบาทสมมติ เกม ละคร และสถานการณ์จำลอง	4.00	.74	มาก
5	ท่านจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง	4.01	.97	มาก
6	ท่านจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา	3.51	.97	มาก
7	ท่านใช้เทคนิควิธีการสอนเหมาะสมกับสภาพของนักเรียนและสาระการเรียนรู้	3.75	.80	มาก
8	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	3.92	.88	มาก
9	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงพื้นฐานความพร้อมของแต่ละบุคคล	3.81	.66	มาก
10	ท่านจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้มากขึ้น	3.78	.77	มาก
11	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล	3.74	.95	มาก
12	ท่านจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	4.27	.67	มาก
13	ท่านเชิญคนในชุมชนมาเป็นวิทยากร	4.28	.72	มาก
รวม		3.68	.52	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า ครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้านจัดกิจกรรม และสถานการณ์ให้เอื้อกับ ผู้เรียน ครูมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ครูเชิญคน ในชุมชนมาเป็นวิทยากร ครูจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และจัด กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.28$, $\bar{X} = 4.27$ และ $\bar{X} = 4.17$ ตามลำดับ)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง

ลำดับ	สภาพการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง				
1	ท่านมีการประเมินไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	3.80	.86	มาก
2	ท่านประเมินโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บ ข้อมูลระหว่างการปฏิบัติ	3.82	.83	มาก
3	ท่านประเมินผลนักเรียนครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและกระบวนการ	3.60	.80	มาก
4	ท่านมีการประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย	3.61	.80	มาก
5	ท่านให้แฟ้มสะสมงานเป็นส่วนหนึ่งในการ ประเมินผลการเรียนรู้	3.90	.85	มาก
6	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และ ประเมินผลการเรียนรู้จากผลการปฏิบัติกิจกรรม ของตนเอง	3.61	.93	มาก
7	ท่านประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากผลงานที่ ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน	3.64	.99	มาก
8	ท่านมีการกำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลอย่าง เหมาะสมกับความแตกต่างของสาระการเรียนรู้	4.47	.65	มาก
9	เครื่องมือวัดประเมินผลสอดคล้องกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน	4.08	.65	มาก
10	ท่านดำเนินการวัดประเมินผลคุณภาพนักเรียนได้ ครบตามมาตรฐานการเรียนรู้	3.71	.95	มาก
11	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	3.58	.89	มาก
12	ท่านนำผลการวัดประเมินไปพัฒนาจัดกิจกรรม การเรียนรู้ครั้งต่อไป	4.34	.77	มาก
รวม		3.57	.41	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ครูมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ครูมีการจัดทำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลอย่างเหมาะสมกับความแตกต่างของสาระการเรียนรู้ ครูนำผลการประเมินไปพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไปและใช้เครื่องมือวัดผลประเมินผลสอดคล้องกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.47$, $\bar{X} = 4.34$ และ $\bar{X} = 4.08$ ตามลำดับ)

ตาราง 8 เปรียบเทียบภาพรวม สภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ประสิทธิภาพในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอน

ข้อมูลพื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน	ระหว่างกลุ่ม	7	2.22	.318	1.63	.143
	ภายในกลุ่ม	62	12.08	.195		
	รวม	69	14.31			
2. ประสิทธิภาพในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	.174	8.7	.413	.663
	ภายในกลุ่ม	67	14.14	.211		
	รวม	69	14.31			
3. ช่วงชั้นที่ทำการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	.50	.167	.79	.500
	ภายในกลุ่ม	66	13.81	.209		
	รวม	69	14.31			

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลที่มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ประสิทธิภาพในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 เปรียบเทียบ สภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล โดยรวมและรายด้านจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน

การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการเตรียมการสอน ทั้งเนื้อหาและวิธีการ	ระหว่างกลุ่ม	7	7.79	1.11	2.88*	.011
	ภายในกลุ่ม	62	23.96	.38		
	รวม	69	31.76			
2. ด้านใช้สื่อการสอนและแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลาย	ระหว่างกลุ่ม	7	2.07	.296	1.04	.409
	ภายในกลุ่ม	62	17.54	.283		
	รวม	69	19.61			
3. ด้านจัดกิจกรรมและ สถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	7	2.95	.422	1.64	.139
	ภายในกลุ่ม	62	15.90	.256		
	รวม	69	18.86			
4. ด้านวัดผลประเมินผล ตามสภาพจริง	ระหว่างกลุ่ม	7	.36	5.3	.27	.960
	ภายในกลุ่ม	62	11.76	.190		
	รวม	69	12.13			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	7	2.22	.318	1.63	.143
	ภายในกลุ่ม	62	12.08	.195		
	รวม	69	14.31			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า ครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อที่จะทราบว่าครูที่ทำการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดบ้างมีความคิดเห็นแตกต่างกันจึงได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's test)

ตาราง 10 เปรียบเทียบ สภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและ
วิธีการเป็นรายคู่ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน

กลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่สอน	$\bar{X}$	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพ	สุขศึกษาและพลศึกษา
		4.29	4.67	3.97	3.53	4.08	4.54	4.09	4.19
ภาษาไทย	4.29	-	-	-	-	-	-	-	-
ภาษาต่างประเทศ	4.67	-	-	-	1.14*	-	-	-	-
คณิตศาสตร์	3.97	-	-	-	-	-	-	-	-
วิทยาศาสตร์	3.53	-	-	-	-	-	-	-	-
สังคมศึกษา	4.08	-	-	-	-	-	-	-	-
ศิลปะ	4.54	-	-	-	-	-	-	-	-
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	4.09	-	-	-	-	-	-	-	-
สุขศึกษา และพลศึกษา	4.19	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	4.18	-	-	-	-	-	-	-	-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่าครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศและกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
ครูมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 เปรียบเทียบ สภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล โดยรวมและรายด้านจำแนกตาม
ประสบการณ์ในการทำงาน

การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการเตรียมการสอน ทั้งเนื้อหาและวิธีการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.147	7.4	.156	.856
	ภายในกลุ่ม	67	31.61	.472		
	รวม	69	31.76			
2. ด้านใช้สื่อการสอนและแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลาย	ระหว่างกลุ่ม	2	.278	.139	.482	.620
	ภายในกลุ่ม	67	19.33	.289		
	รวม	69	19.61			
3. ด้านจัดกิจกรรมและ สถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.501	.250	.914	.406
	ภายในกลุ่ม	67	18.35	.274		
	รวม	69	18.86			
4. ด้านวัดผลประเมินผลตาม สภาพจริง	ระหว่างกลุ่ม	2	.181	9.1	.508	.604
	ภายในกลุ่ม	67	11.95	.178		
	รวม	69	12.13			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.174	8.7	.413	.663
	ภายในกลุ่ม	67	14.14	.211		
	รวม	69	14.31			

จากตาราง 11 แสดงว่า ครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน
มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าครูมีระดับการปฏิบัติทุกด้าน
ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบ สภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล โดยรวมและรายด้านจำแนกตามช่วงชั้นที่ทำการสอน

การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านการเตรียมการสอน ทั้งเนื้อหาและวิธีการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.44	.482	1.05	.377
	ภายในกลุ่ม	66	30.31	.459		
	รวม	69	31.76			
ด้านใช้สื่อการสอนและ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	ระหว่างกลุ่ม	3	.43	.144	.49	.687
	ภายในกลุ่ม	66	19.18	.291		
	รวม	69	19.61			
ด้านจัดกิจกรรมและ สถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	.58	.194	.70	.555
	ภายในกลุ่ม	66	18.27	.277		
	รวม	69	18.86			
ด้านวัดผลประเมินผล ตามสภาพจริง	ระหว่างกลุ่ม	3	.11	3.9	.21	.887
	ภายในกลุ่ม	66	12.01	.182		
	รวม	69	12.13			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	.50	.167	.79	.500
	ภายในกลุ่ม	66	13.81	.209		
	รวม	69	14.31			

จากตาราง 12 แสดงว่า ครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ที่ทำการสอนในช่วงชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าครูมีระดับการปฏิบัติทุกด้านไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาศภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผลตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการนำเอาผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปซึ่งได้นำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาศภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อแก่ผู้เรียน และด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อ ต่อผู้เรียน และด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ประสพการณ์ในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอนของครู

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 85 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนใน

แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในปีการศึกษา 2547 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane. 1967: 886) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มสาระเป็นชั้น (Strata) ในการแบ่งและทำการสุ่มครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ใช้การสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย 12 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 11 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 12 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 8 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม 8 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 7 คน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี 6 คน และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา 6 คน รวมครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะทางชีวสังคมของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน 8 กลุ่มสาระ ประสบการณ์ในการทำงาน และช่วงชั้น ที่ทำการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ในด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน และวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลการวิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ครูส่วนใหญ่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละเท่าๆกัน คือ 17.1 รองลงมาสอนในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 15.7 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.6 และทำการสอนอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 30.0

2. ครูมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้ง 4 ด้านประกอบด้วย ด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านการใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรม และสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียนและด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ครูมีการปฏิบัติทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ประสบการณ์ในการทำงาน และช่วงชั้นที่ทำการสอน ผลวิจัยมีดังนี้

3.1 ครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่พบว่า ครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีระดับการปฏิบัติทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 ครูที่ทำการสอนในช่วงชั้นต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีระดับการปฏิบัติทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียนและด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงพบว่า ครูมีการปฏิบัติทุกด้านอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารได้มีการพัฒนาครูผู้สอนในรูปแบบต่างๆ กันไม่ว่าจะเป็นการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานตลอดจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ในการพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วิธีคิด วิธีปฏิบัติต่อการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2542: 24 – 30) ที่ได้ระบุว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ในรูปของวิทยากรท้องถิ่นมาบรรยายถ่ายทอดมวลประสบการณ์ให้แก่ครูและนักเรียน รวมถึงการให้ความร่วมมือใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ ในทำนองเดียวกันโรงเรียน เอื้อให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครูได้มีการพัฒนาและจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งได้สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2542: 23 – 24) ที่ได้ระบุว่า สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษา และในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น พร้อมทั้งได้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละด้านดังนี้

ด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ครูได้ศึกษา และวิเคราะห์เกี่ยวกับการวางแผนการสอน ก่อนการเข้าสอนของครู เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน สอดคล้องกับหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นต้องเน้นความสามารถและความแตกต่างให้เหมาะสมกับผู้เรียน ครูมีภาระหนักในการเตรียมตัวเองเกี่ยวกับ การศึกษาค้นคว้า อ่านและทดลองปฏิบัติในในประเด็นและเนื้อหาที่ตนเองได้ฝึกชอบ รวมทั้งเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ เอกรินทร์ สัมहाศาล (2546: 300) ที่กล่าวว่า ผู้สอนจะดำเนินการคิดหาแนวทาง ให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้ เพียงพอต่อการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูได้ใช้สื่อนำเข้าสูบทเรียนสอนเนื้อหาสรุปและทบทวนบทเรียนได้อย่างดี เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจบทเรียนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและจดจำได้แม่นยำยิ่งขึ้น ครูได้พิจารณาการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนมาช่วยในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระตลอดจนกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน ครูได้จัดกิจกรรมและสถานการณ์ ตลอดทั้งบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เอื้อกับผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีความหมายมากขึ้นเป็นการส่งเสริมความสนใจและตั้งใจเรียน ครูได้จัดกิจกรรมและสถานการณ์กระตุ้นแรงจูงใจให้ผู้เรียนแสดงออกในกิจกรรมการเรียน การซักถาม การสาธิต การแสดงบทบาท สมมุติและจากการลงมือปฏิบัติจริงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ มัทนา ทองใหญ่ (2535: 13) ที่กล่าวว่า สื่อการสอนมีประโยชน์ทั้งตัวผู้สอนและผู้เรียน เพราะสื่อการสอน คือ ศูนย์รวมความสนใจของนักเรียน ช่วยบรรยากาศของการเรียนการสอน สนุกสนานมีชีวิตชีวนักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ช่วยนักเรียนให้เข้าใจบทเรียนได้รวดเร็ว ถูกต้องและจำได้แม่นยำยิ่งขึ้น

ด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ครูได้มีการประเมินที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการแสดงออกหลายๆ ด้าน โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติจะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริงใกล้เคียงกับชีวิตจริงครูใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนแล้วนำผลจากการวัดไปตัดสินคุณค่าของระดับความสามารถเพื่อนำผลไปพัฒนาผู้เรียน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาลี สินเลื้อ (2544: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ในด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาธิตา สุวรรณสิงห์ (2545: 55) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอน ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การจัดกิจกรรมให้เรียนรู้ตามสภาพจริงและการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ในทำนองเดียวกันกับผลการวิจัยของ ยุพิน ทองส่งโสม (2546: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่าครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวม และรายด้าน คือ ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 54) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่ามีองค์ประกอบย่อยที่ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการคือ การจัดการเรียนการสอน การจัดทำเอกสารประกอบการสอน การใช้สื่อการสอนและการประเมินผลการสอน ซึ่งจากความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมเป็นผลให้สถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการที่จะจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษามากขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่พบว่าครูมีการจัดทำสื่อการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ประกอบกับผู้บริหาร ได้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และให้การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องจึงเป็นผลให้ครูปรับเปลี่ยนวิธีการและปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล มีสภาพการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้เพราะ

ผู้บริหารได้มีการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ตลอดจนจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ครูจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ จากเดิมจัดการเรียนการสอนเน้นครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนเป็นผู้รับความรู้ สอนให้ท่องจำ เรียนโดยการทำตามแบบอย่างที่คุณกำหนด เปลี่ยนมาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้นครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้อธิบายไว้ว่า หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ และหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบกับโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลเป็นโรงเรียนเอกชนที่มีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนทั้งนี้เพราะคุณภาพหรือประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกโรงเรียนของเด็กและผู้ปกครอง

หากโรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้จนเกิดประสิทธิผลก็ย่อมสร้างความเชื่อถือศรัทธาแก่ผู้ปกครองในอันที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อ ทำให้มีโอกาสคัดเลือกเด็กที่มีคุณภาพไว้ได้ ซึ่งก็จะส่งผลต่อไปยังคุณภาพการเรียนการสอนและการเป็นที่นิยมของผู้ปกครองทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง มีเด็กต้องการเรียนมากขึ้น ในขณะเดียวกันโรงเรียนก็พิจารณาเห็นว่าการที่จะพัฒนาให้บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรได้โรงเรียนจะต้องพัฒนาครูให้มีคุณภาพทางการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาด้วยจึงได้มีการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน เพื่อการรองรับแนวทางการปฏิรูปการศึกษามาอย่างต่อเนื่องและดำเนินการอย่างเข้มข้น รวมถึงหน่วยงานต้นสังกัดโดยเฉพาะสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนได้มีการจัดกิจกรรมการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะมีพฤติกรรมการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษารวมถึงมีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ทั้งจากฝ่ายการศึกษาองค์กรสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และจากทางโรงเรียนอีกด้วย จึงเป็นผลให้ครูสอนพัฒนาตนเอง และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและดำเนินการเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2534: 26) ที่ได้ระบุว่า กระบวนการปฏิรูปการเรียนการสอนนั้น ต้องมีการนิเทศการเรียนการสอนภายใน จัดระบบนิเทศติดตาม และประเมินภายใน จัดทีมนิเทศภายใน นำผลการนิเทศติดตาม และประเมินผล มาปรับปรุงการเรียนการสอน จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวจึงอาจเป็นไปได้ว่าครูโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ลที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา และวิธีการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ครูโรงเรียน

เซนต์ไมเกิ้ลได้ตระหนักถึงความสำคัญต่อการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการดำเนินการสอนให้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นในเรื่องของการเตรียมการสอนโดยครูจะต้องถือเป็นภาระหน้าที่บทบาทสำคัญลำดับแรกสำหรับความเป็นครูที่มีจิตวิญญาณที่มุ่งเน้นต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียนดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการสอนโดยจะต้องทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายในรายวิชาที่สอนเพื่อจะได้ทราบว่าจะสอนอะไร รวมทั้งเป็นแนวทางในการเลือกและกำหนดเนื้อหาวิชาตลอดจนการจัดกิจกรรมเนื้อหาให้ต่อเนื่องกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2534: 27) ได้ระบุไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ บุคคลที่สำคัญยิ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ คือ ครูผู้สอน เพราะการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ได้มีคุณสมบัติ และทัศนคติตามที่ผู้สร้างหลักสูตร มุ่งหวังไว้ และยังได้สอดคล้องกับ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540: 75) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง คือ ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนครูจะเป็นผู้ประสานงาน ให้คำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหาเมื่อผู้เรียนต้องการ ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และเป็นผู้สรุปประเด็นสำคัญ การเรียนการสอนดำเนินไปโดยการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

ในทำนองเดียวกัน ครูผู้สอนก็ต้องเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนหลายๆวิธีให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน เนื้อหา กิจกรรมเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลตามที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของกรมวิชาการ (2544:40) ได้เสนอไว้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ว่า ครูควรจะต้องมีการวางแผนเพื่อสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนนำแผนการสอนที่ได้ออกแบบไว้อย่างดีแล้วไปใช้ ซึ่งครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากที่เคยเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ก็เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่ได้เตรียมการไว้แล้ว เป็นไปตามจุดประสงค์ และเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ได้ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยมีการนิเทศภายใน โดยหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรจากโรงเรียนในเครืออัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูเกิดประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้สู่ผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารได้มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ในการทำงานภายใต้สถานการณ์เดียวกัน คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทาง การปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่มีการประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในขณะเดียวกันโรงเรียนได้จัดการประชุมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย หรือให้ครู

ได้มีการจับคู่กันเพื่อเินเทศแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ผู้บริหารได้ให้การดูแลเอาใจใส่ ส่งเสริมสนับสนุน ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สาธิตา สุวรรณสิงห์ (2545: 55) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอน ตามการ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนภูมิ จังหวัด สงขลา พบว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัมีการจัดการเรียนการสอนตาม แนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน สำหรับครูโรงเรียน เชนต์ไมเกิ้ลที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาชั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อ 3 ที่กำหนดไว้ว่า ครู ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกั มีความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามหลักสูตรชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเชนต์ไมเกิ้ล แตกต่างกั

4. จากผลการวิจัยพบว่าครูที่ทำการสอนในช่วงชั้นต่างกั มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไม่แตกต่างกันที่เป็น เช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารได้มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องให้ได้รับความรู้ทักษะต่อการปฏิบัติงาน สอนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้เหมือนๆ กันโดยได้ศึกษาดูงาน การประชุม อบรม รวมถึงการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งได้มีการประชุมครูทุกเดือน หัวหน้ากลุ่มสาระ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครูทุกกลุ่มสาระ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางในการ ปฏิบัติงานการเรียนรู้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด การแก้ปัญหาตลอดจนทางในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาครูผู้สอนมีความรู้ทักษะที่จำเป็น ซึ่งเป็นสิ่ง สำคัญต่อ การจัดการเรียนรู้ และปฏิบัติงานในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวภาคย์ ทัศนาศ (2545: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความรู้ความเข้าใจของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า การฝึกการอบรม และการนิเทศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้ ความเข้าใจของครูอาจารย์ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จาก เหตุผล และความจำเป็นดังกล่าว อาจเป็นไปได้ว่า ครูที่สอนในช่วงชั้นต่างกั มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียน เชนต์ไมเกิ้ลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อ 4 ที่กำหนดไว้ว่า ครูที่ทำการสอนในช่วงชั้นต่างกั มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเชนต์ไมเกิ้ล แตกต่างกั

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่องศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรให้การนิเทศพร้อมกับให้ความช่วยเหลือครูให้มีความรู้และทักษะ
ในการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับการกำหนด
จุดประสงค์การเรียนรู้ให้มีความครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม
ตลอดจนพัฒนาครูให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์
และประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้มากยิ่งขึ้น

2. ควรส่งเสริมให้ครูทุกคนได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูผู้สอนได้รับ
ความรู้พร้อมๆกันซึ่งอาจจะจัดการอบรม ประชุม สัมมนาเชิงปฏิบัติการภายในโรงเรียนหรือ
สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองตามที่หน่วยงานภายนอกได้จัดไว้ เพื่อเพิ่มศักยภาพ และ
คุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ครูควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในด้านการ
เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านจัด
กิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน และด้านวัดผลประเมินตามสภาพจริงเพื่อจะได้หา
แนวทางในการพัฒนาตนเองต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544 ในโรงเรียนของรัฐบาล

2. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544 ในมิติอื่นๆนอกเหนือจากที่ได้ศึกษาไว้แล้ว 4 ด้าน

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของนักเรียนกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2543). คู่มืออบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: บริษัทไร่ไทยเพรส จำกัด.
- กรมวิชาการ. (2540). การประเมินผลจากสภาพจริง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2535). คู่มือประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2539). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา: การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2544). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2545). แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- (2534). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กรมสามัญศึกษา. (2543). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- (2547). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ: สหยาบไล้และการพิมพ์.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: นิยมวิทยา.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2536). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.
- (2540). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- บุญขริ คำชาย. (2540). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: เดสทอป.

- จันทร์หา พวงยอด. (2543). การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จำรัส มีกุล. (2542). หลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ จันทระเกษม.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2541). การปฏิรูปการศึกษาทางออกเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. ถ่ายเอกสาร
- ชนาธิป พรกุล. (2544, กันยายน). การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ. 4(9): 3 – 7.
- ขวลิต เกิดทิพย์. (2538). การศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทยของ ครูดีเด่นในระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2538). ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). เทคโนโลยีการศึกษา: ทฤษฎีการวิจัย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทวีศักดิ์ ไชยมาโย. (2537). คู่มือปฏิบัติการจัดทำแผนการสอน. นครพนม: โรงพิมพ์ สวัสดิ์พา.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2532). หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชา หลักสูตรการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี.
- ชนู ฤทธิกุล. (2542, มิถุนายน). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ. 2(5): 42-43.
- นวลจิตต์ เขวกิรติพงศ์. (2542). การสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางแบบ CIPPA. กรุงเทพฯ: วิชาการพิมพ์.
- (2545, ตุลาคม). การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ. 5(10): 5 – 9.
- นิรุฒ ถึงนาค. (2546). เอกสารประกอบการสอนวิชา 2143628 พฤติกรรมการสอนกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ. มหาสารคาม: วิทยาลัยครูมหาสารคาม. 17(49): 10-23.
- บึงอร อนุเมธางกุล. (2541, มกราคม). สอนอย่างไรจึงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้. วารสารราชภัฏฉะเชิงเทรา. 1(1): 44 – 48.

- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2538, พฤษภาคม-สิงหาคม). การประเมินจากพอร์ทโฟลิโอ (Portfolio Assessment). วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทธนรัชการพิมพ์จำกัด.
- มณธิรา ปันดี. (2547). การศึกษาผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ภาควิชาจิตวิทยา. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ช้างเผือก.
- มันทนา ทองใหญ่. (2535). สื่อการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลี สินเสื่อ. (2544). การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- เมธาวดี จันทรโชติ. (2546). การศึกษาการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพิน ทองสงโสม. (2546). สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. (2546). รายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. ถ่ายเอกสาร.

- โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. (2544). หลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล.
ถ่ายเอกสาร.
- โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. (2547). เอกสารสารสนเทศโรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. กรุงเทพฯ:
โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล. ถ่ายเอกสาร.
- ฤกษ์ชัย เพ็ชรคง. (2547). การประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มเทคนิคพื้นฐาน
สำหรับนักเรียนสายช่างอุตสาหกรรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิภาคี):
กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- วนิดา จีงประสิทธิ์. (2542). การบริหารและการบริการงานโสตทัศนศึกษา. นครปฐม:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ:
แอล ที เพรส.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). บทบาทผู้สอนที่ส่งเสริมผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. นนทบุรี: อาร์ เอส
พรินติ้ง ลิมิเต็ด พาร์ตเนอร์ชิพ.
- วิโรจน์ ศรีโสภา. (2536). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: กองพัฒนาบุคคล สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- ส. วาสนา ประवालพฤกษ์. (2540). การประเมินสภาพที่แท้จริง. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันราชภัฏมหาสารคาม. (2539). ชุดฝึกอบรมครูระดับประถมศึกษาปีที่ 5. มหาสารคาม:
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- สมนึก นนธิจันทร์. (2540). การเรียนการสอนและการประเมินผลจากสภาพจริงโดยใช้
แฟ้มสะสมผลงาน. สุรินทร์: รุ่งชนเกียรติออฟเซ็ท.
- สมพร จารุณี. (2540). การวางแผนการเรียนการสอน: สื่อและกระบวนการ. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สาธิตา สุวรรณสิงห์. (2545). ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้
ของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา.
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). สงขลา:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2540). มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). การวัดและประเมินผลใน
สภาพที่แท้จริงของนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2529). *งานบริหารโรงเรียน การบริหารกิจกรรม เล่ม 5*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามเจริญพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซนจูรี จำกัด.
- (2544). *แนวคิดและประสบการณ์การจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดในสหรัฐอเมริกา*. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2544). *แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำราญ ดติขรา. (2545). *ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองตราด. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)*. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สุรีย์ มุสิกะ. (2542). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2537). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- (2540). *หลักการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ เอส พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- อารี พันธุ์มณี. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ลิฟเพรส.
- อุทุมพร จามรมาน. (2540). *การตีค่าความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนเพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดฟีนีฟับบลิชซิง.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2544). *แนวปฏิบัติ: กระบวนการวัดและการประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด.

Arther, Lewis J.; & Miel, Alice. (1972). *Supervision for Improved Instruction*.

(Belmont California: Wordworth Publishing Company, Inc.,

Callison, JoJean Faye. (2003). *Teacher Assessment of School Climate and Its Relationship to Student Achievement (Online)*. Available: DAI-A 63/12: 4160 Retrieved January 20, 2005, from <http://www.lib.umi>.

Hilgard, Atkinson and Atkinson. (1975). *Introduction to Psychology*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

- Lee, John Kelly. (2000). *An Analysis of the Development of Pre-Service Social Studies Teachers' Pedagogical Content Knowledge Relating to Digital Historical Resources*. (Online). Available: DAI-A 61/02263 Retrieved January 20, 2005, from <http://wwwlib.umi>.
- Puckett, Margaret, B.; & Black, Janet K. (1994). *Authentic Assessment of the Young Child*. New York: Macmillan College Publishing Company.
- Yamane, Taro. (1967). *Elementary Sampling Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
(แบบสอบถาม)

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามคุณลักษณะทางชีวสังคม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับคุณลักษณะทางชีวสังคมของท่าน

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน

☐ ภาษาไทย	☐ ภาษาต่างประเทศ	☐ คณิตศาสตร์
☐ วิทยาศาสตร์	☐ สุขศึกษาและพลศึกษา	☐ ศิลป
☐ การงานอาชีพและเทคโนโลยี	☐ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

☐ 1 – 10 ปี	☐ 11 – 20 ปี	☐ มากกว่า 20 ปี

3. ช่วงชั้นที่ทำการสอน

☐ ช่วงชั้นที่ 1	☐ ช่วงชั้นที่ 2	☐ ช่วงชั้นที่ 3	☐ ช่วงชั้นที่ 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544

คำชี้แจง : แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการจะสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โปรดพิจารณาว่าข้อความใดตรงกับสถานการณ์ปฏิบัติจริงโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือที่ตรงกับระดับการปฏิบัติจริง

ข้อที่	สภาพการจัดการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ท่านมีการนำเอาคำอธิบายรายวิชามาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดหน่วยการเรียนรู้					
2	ท่านจัดทำแผนการเรียนรู้ครอบคลุมมาตรฐาน ตามที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้					
3	ท่านได้ออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพ ความแตกต่างของผู้เรียน					
4	ท่านได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ เวลาที่สถานศึกษากำหนดให้เรียน					
5	ท่านได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละ หน่วยการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติที่จะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน					
6	ท่านเตรียมการวางแผนจัดการเรียนรู้ก่อนเข้าสอน					
7	ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
8	ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุม ด้านความรู้ทักษะ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม					
9	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้ช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน					
10	ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					

ข้อที่	สภาพการจัดการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11	ท่านได้กำหนดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง					
12	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดทำเสร็จแล้วผ่านการ นิเทศ พร้อมทั้งได้รับข้อเสนอแนะจากหัวหน้ากลุ่ม สาระและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ					
13	ด้านใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย ท่านได้วิเคราะห์ถึงการเลือกสื่อที่จะนำมาใช้ ในการสอน					
14	ท่านได้พิจารณาเลือกที่จะใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียน					
15	ท่านจัดทำสื่อการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ การเรียนรู้					
16	สื่อที่ท่านใช้ผ่านการวิเคราะห์ว่าสามารถจะทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้					
17	ท่านใช้เทปวีดิทัศน์ประกอบการสอน					
18	ท่านจัดทำหรือจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมา ประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้					
19	ท่านให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตการจัดการ และการใช้สื่อ					
20	ท่านให้นักเรียน เรียนรู้ด้วยตนเองโดยฝึกให้ศึกษา ค้นคว้า					
21	ท่านให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อ ที่หลากหลาย เช่น สื่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี สื่อบุคคล สื่อวัสดุ/ เครื่องมือและอุปกรณ์ สื่อกิจกรรม/กระบวนการ					
22	ท่านใช้สื่อกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพ ทางการคิด คิดไตร่ตรอง คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมี วิจารณญาณ					
23	ท่านให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและ แหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม					

ข้อที่	สภาพการจัดการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
24	สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจและทำให้อยากรู้ อยากเห็น					
25	ท่านมีการวางแผนการใช้สื่อแต่ละครั้ง					
26	ด้านจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เอื้อกับผู้เรียน ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
27	ท่านจัดบรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
28	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					
29	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การแสดงบทบาทสมมติ เกม ละคร และสถานการณ์จำลอง					
30	ท่านจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง					
31	ท่านจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา					
32	ท่านใช้เทคนิควิธีการสอนเหมาะสมกับสภาพของนักเรียนและสาระการเรียนรู้					
33	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
34	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงพื้นฐานความพร้อมของแต่ละบุคคล					
35	ท่านจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้มากขึ้น					
36	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล					
37	ท่านจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์					
38	ท่านเชิญคนในชุมชนมาเป็นวิทยากร					

ข้อที่	สภาพการจัดการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
39	ด้านวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ท่านมีการประเมินไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
40	ท่านประเมินโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติ					
41	ท่านประเมินผลนักเรียนครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและกระบวนการ					
42	ท่านมีการประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
43	ท่านให้แฟ้มสะสมงานเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลการเรียนรู้					
44	ท่านสนับสนุนให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และประเมินผลการเรียนรู้จากผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเอง					
45	ท่านประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน					
46	ท่านมีการกำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลอย่างเหมาะสมกับความแตกต่างของสาระการเรียนรู้					
47	เครื่องมือวัดประเมินผลสอดคล้องกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เรียน					
48	ท่านดำเนินการวัดประเมินผลคุณภาพนักเรียนได้ครบตามมาตรฐานการเรียนรู้					
49	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน					
50	ท่านนำผลการวัดประเมินไปพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไป					

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.เนตร อักษรสวัสดิ์	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค

จดหมายขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มสว โทร. 5731

ที่ สบ 0519.12/ 3/82

วันที่ 15 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายสิทธิชัย จันทานนท์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเคิล” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทักมา แสงศักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิระ สุภากิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทา สุรักษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.เนตร อัสชสวัสดิ์ และ อาจารย์จารุวรรณ ประทุมศรี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ แบบสอบถามศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียน เซนต์ไมเคิล

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ แบบสอบถามให้ นายสิทธิชัย จันทานนท์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/1368

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสิทธิชัย จันทานนท์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเคิล” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หัสนา แสงศักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอน จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเคิล ในระหว่างเดือนมีนาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสิทธิชัย จันทานนท์ ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรทัศน์ 02-8682929

ที่ ศธ 0519.12/1392

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์ไมเคิล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสิทธิชัย จันทานนท์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเคิล” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศนา แสงศักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1-4 กลุ่มสาระต่าง ๆ ตอบแบบสอบถามศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเซนต์ไมเคิล ในระหว่างเดือนมีนาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสิทธิชัย จันทานนท์ ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-8682929

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	สิทธิชัย จันทานนท์
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2505
สถานที่เกิด	ตำบล ตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	212/9 ถนนเพชรเกษม 16 แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล 46 ซอย สาทร 15 ถนนสาทรใต้ แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ 10210
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม นนทบุรี
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม นนทบุรี
พ.ศ. 2531	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกวิทยาศาสตร์สุขภาพ จากวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การบริหารการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2529	โรงเรียนพณิชยการกรุงเทพ รองอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิชาการ
พ.ศ. 2540	โรงเรียนสารสาสน์บริหารธุรกิจ หัวหน้าหมวดภาษาอังกฤษ ได้รับเกียรติบัตรครูสอนดีเด่น ปี 2543
พ.ศ. 2545	โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล ผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายวิชาการ ได้รับเกียรติบัตรครูสอนดีเด่น ปี 2546